

**Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»**

Пендзей Іван Васильович

*Новітня історія країн Західної Європи і Америки
(1918 – 1945 рр.): організація навчального процесу
відповідно до вимог Болонської системи навчання*

**Навчально-методичний посібник для самостійного
вивчення дисципліни студентами спеціальності “ Історія ”**

Івано-Франківськ — 2013

УДК 94 (4-15) + 94 (7/8)

ББК 63.3(0)6

П 25

Пендзей І. В. Новітня історія країн Західної Європи і Америки (1918 – 1945 рр.): організація навчального процесу відповідно до вимог Болонської системи навчання: [навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення студентами спеціальності “Історія”]. - Івано-Франківськ, 2013. - 80 с.

Навчально-методичний посібник укладений відповідно до вимог Болонської системи навчання. Його метою є впорядкування навчального процесу з курсу згідно кредитно-модульної схеми, державного стандарту вищої освіти. У методичному посібнику подаються опорні проблеми для дискусії (плани), рекомендовані джерела і література, які охоплюють базові навчальні видання, твори узагальнюючого, аналітичного характеру, новітні публікації (спеціальну літературу) по темах, довідкові праці та адреси Інтернет- ресурсів, а також передбаченні навчальною робочою програмою завдання для модульного та підсумкового (екзаменаційного) контролю знань з дисципліни.

Для студентів спеціальності “Історія” денної і заочної форми навчання.

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту історії ,політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (3 вересня 2013 р., протокол № 1).

Рецензенти:

Жерноклеєв О. С., завідувач кафедри всесвітньої історії, доктор історичних наук, професор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Сич О.І.,завідувач кафедри історії нового та новітнього часу, доктор історичних наук, професор Чернівецького державного університету імені Юрія Федьковича.

ЗМІСТ

Загальні відомості про курс.....	4
Організація навчального процесу з курсу	4
Мета проведення семінарських занять	5
Методичні поради для підготовки семінарських занять	5
Методичні поради щодо виступу студента на семінарському занятті	6
Критерії оцінювання якості знань студентів.....	7
Плани семінарських занять.....	9
Тема 1 Створення Версальської системи (1919 – 1920 рр.).....	9
Тема 2 Вашингтонська система	14
Тема 3 Німецька революція 1918-1919 рр.	17
Тема 4 Італійський фашизм (1922 – 1939 рр.)	22
Тема 5 Диктатура націонал-соціалізму в Німеччині (1933 – 1939 рр.).....	25
Тема 6 Буржуазно-демократична революція і громадянська війна в Іспанії (1931-1939 рр.)	32
Тема 7 Народний фронт у Франції (1935-1938 рр.).....	37
Тема 8 “Новий курс” Ф.Д.Рузвельта у США (1933-1939 рр.).....	41
Тема 9 Виникнення вогнища воєнної небезпеки в центрі Європи. Експансія фашистських держав і політика умиротворення агресора (1933 – 1938 рр.)	44
Тема 10 Передвоєнна політична криза в Європі 1939 р.....	49
Тема 11 Друга світова війна (1939-1945 рр.).....	55
Питання до модульної та екзаменаційної форми контролю знань студентів	64
Орієнтовна тематика курсових робіт з новітньої історії	73
Варіанти тестів до курсу	74
Відповіді на тести	78
Рекомендовані підручники, навчальні посібники з курсу	78

Загальні відомості про курс

На четвертому році навчання студенти історичного відділення Інституту історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника вивчають ряд базових навчальних дисциплін, серед яких особливе місце займає курс “Новітня історія країн Західної Європи і Америки”. Оволодіваючи ним, студенти набувають великого обсягу всебічних знань, необхідних не тільки для їх становлення як професійних істориків, але й формування у них широкого світогляду, притаманного сучасній освіченій людині, яка після закінчення вузу здатна адаптуватись до складних умов життя, обумовлених поступальним розвитком нашого суспільства. Значення курсу підвищується в зв'язку з тим, що значна частина кваліфікаційних, а також курсових робіт, які виконуються студентами, присвячена саме проблемам історії країн Західної Європи і Америки, а лівова частка питань програмових вимог Державного екзамену усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів теж стосується її проблематики.

Перша частина курсу (в офіційному міністерському формулюванні): Історія країн Західної Європи і Америки першої половини ХХ ст. вивчається у VII семестрі у хронологічних межах 1918 – 1945 рр. Друга частина курсу: Історія країн Західної Європи і Америки (друга половина ХХ — початок ХХІ ст.) розпочинається підведенням підсумків Другої світової війни. Особливістю верхньої хронологічної межі другої частини курсу є її постійна змінність, оскільки новітня історія розширюється з плином часу і самої історії.

Організація навчального процесу з курсу

Курс вивчається відповідно до вимог Болонської системи, упровадженої в університеті та інституті 100-бальної шкали оцінювання знань. А це зумовило ряд новацій, насамперед піднесення ролі самостійної та індивідуальної навчальної, пошукової, дослідницько-експериментальної діяльності студентів, запровадження змістових модулів

Модульний контроль здійснюється після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини курсу – змістового модуля. Формою змістового контролю може бути, крім модульної контрольної роботи (МКР), тест, синтез, колоквиум тощо; ІНДЗ та есе, наукова доповідь, реферат, повідомлення; усний захист конспекту монографії, ряду статей, основних першоджерел (аналіз); переклад з іноземної мови навчальних чи наукових текстів тощо.

Модульне контрольне завдання може включати 4 - 5 питань

різного ступеня складності: два перші - теоретичні, третє практичного характеру (на знання джерел або історіографії), четверте – на знання, наприклад, термінів, понять, п'яте – на знання дат, подій тощо.

Реферат – це стислий виклад змісту наукової праці, статті, теми чи окремого питання, огляд наукових видань або інших джерел з відповідної теми.

Есе – письмовий твір–роздум над проблемою, який віддзеркалює особисту позицію студента та систему аргументів, на яких ця позиція ґрунтується.

Найбільш складною, трудомісткою формою творчої роботи є ІНДЗ. Його виконання вимагає залучення значної наукової літератури та джерел, можливо архівних матеріалів, Інтернет - ресурсів.

ІНДЗ - індивідуальний творчий проект - вид позааудиторної роботи студента навчально-дослідного характеру, що має практичне значення. Мета ІНДЗ - самостійне вивчення частини програмового матеріалу, написання наукової роботи.

Семестровий (підсумковий) контроль у заліковому кредиті може проводитися у формі екзамену або заліку. У першому випадку підсумкова кількість балів з дисципліни (за стобальною шкалою) є сумою балів, які студент отримав за поточний контроль знань, результатів складання змістових модулів, зокрема написання МКР та ІНДЗ і екзаменаційної оцінки. У другому – сумою балів, які студент отримав за поточний контроль знань і результатів складання змістових модулів у тому числі написання ІНДЗ.

Мета проведення семінарських занять

У результаті проведення семінарських занять студенти повинні: знати події, факти, хронологію, проблеми країн Західної Європи і Америки; джерельну й історіографічну базу тем; вміти аргументовано спростовувати, чи, навпаки, підтверджувати висновки, думки, положення, концепції, які містяться у науковій літературі; вести порівняльний аналіз проблем, виявляти їх специфіку і спільні риси; застосовувати принципи історизму і об'єктивності при вивченні міждержавних відносин, зовнішньої політики.

Перелік тем семінарських занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни і не може бути змінений, наприклад, за бажанням студентів.

Методичні поради для підготовки семінарських занять

Необхідною умовою оволодіння студентами курсом є їх ретельна підготовка до кожного семінарського заняття. Готуючись до семінарського заняття студенту слід насамперед уважно ознайомитись з його планом, проглянути рекомендовані джерела і літературу, опрацювати матеріали підручників (якщо тема відображена у них). Усвідомивши мету і завдання семінарського завдання студент вивчає рекомендовані джерела, наукову літературу і робить необхідні виписки. У конспекті записує найважливіші положення, цифри і факти, які необхідні для ґрунтовної відповіді на питання. Він опрацьовує також нові історичні поняття, терміни, складні теоретико-методологічні положення. Для кращого їх з'ясування користується різною довідковою літературою. Окремо (на полях конспекту) записує власні судження, які свідчать про творче осмислення проблематики теми, аналітичні здібності студента.

Слід пам'ятати, що конспектування не самоціль. Воно виконується в обсязі необхідному для підготовки відповіді на питання плану, тому якихось обмежень тут не може бути.

Методичні поради щодо виступу студента на семінарському занятті

Студент повинен бути готовим до відповіді на всі питання теми. До кожного з них він зобов'язаний скласти поширений план або тези виступу - вони допоможуть йому чітко, логічно і послідовно з'ясувати питання. Це сприятиме усвідомленому засвоєнню знань, дасть можливість студенту вдатися до інтерпретації матеріалу, висловити свою громадянську позицію з обговорюваного питання; розвиває вміння мислити і вести теоретичний аналіз, дискусію. Суцільне безвідривне зачитування переписаного тексту або зробленої ксерокопії не допускається. Така "відповідь" заслуговує незадовільної оцінки.

Виступ студента на семінарському занятті не повинен тривати, як правило, більше 10 хв. У ньому слід виразити думки авторів літературних або Інтернет джерел своїми словами, найважливіші положення використаних праць, які свідчать про авторську позицію, треба зачитувати. Цитати мають бути короткими і стосуватися висвітлюваного питання. Студент повинен виявити причинно-наслідкові зв'язки історичних подій і явищ, їх взаємообумовленість із розвитком подій, попередньо з'ясованих у виступах його товаришів. Розкриваючи питання, слід якнайповніше використати джерела, проявити загальну ерудицію, обізнаність з історіографією теми, вміння провести логічні зв'язки з

сучасністю і, зокрема, проблемами української історії. Наприкінці виступу необхідно зробити висновки й узагальнення.

Студент повинен вільно володіти матеріалом, не читати законспектоване, проявити знання історичної та політичної карти, вміння використовувати технічні засоби навчання тощо. Конспектом слід користуватися наводячи цифрові дані, цитуючи текст тощо.

Тільки систематична, наполеглива, ретельна підготовка до кожного семінарського заняття, активна участь у творчій дискусії, яка розгортається під час обговорення тем, як і опанування матеріалами лекцій і рекомендованої до них літератури, є необхідною умовою фундаментальних знань студентів з новітньої історії країн Західної Європи і Америки, розвитку їх самостійного творчого мислення, набуття навиків науково-дослідницької праці.

Критерії оцінювання якості знань студентів

Студенти часто нарікають, що їм виставляються низькі оцінки з дисципліни. У зв'язку з цим слід зазначити, що вони виставляються як правило за зачитування ксерокопій тих чи інших матеріалів, з якими вони виступають, неспроможність відповісти навіть одним-двома реченнями на поставлені їм додаткові запитання, переказати зміст питання своїми словами тощо. Критерії, якими керується викладач, оцінюючи усні та письмові відповіді студентів у найкоротшому вигляді такі:

- а) самостійність, повнота і змістовність виступу;
- б) різноманітність використаних (цитованих) джерел (літератури);
- в) уміння робити аргументовані висновки;
- г) мовна вправність – чистота української мови;
- д) виразність, чіткість почерку (при написанні письмових робіт);
- е) активна участь в обговоренні на занятті проблем та ін.

У нагоді студенту стануть також критерії оцінювання відповідності результатів контролю знань за різними шкалами, які відображені у наступній таблиці:

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національного шкалою	
					екзамен	залік
		відмінно	Студент виявляє особливі	Високий		

90 – 100	A		творчі здібності, вмс самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вмс використовувати набутті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	(творчий)	відмінно	араксовано
80 – 89	B	дуже добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
70 – 79	C	добре	Студент вмс зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
60 – 69	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
50 – 59	E	достатньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну	Низький (рецептивно-продуктив)	незадовільно	

		повторно о складання семестрово го контролю	частину навчального матеріалу	ний		но
1 - 25	F	незадовіль но з обов'язков им повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Рекомендовані плани семінарських занять
Тема 1. Створення Версальської системи (1919 – 1920 рр.)

1. Комп'єнське перемир'я. Позиції держав на міжнародній арені в результаті Першої світової війни.
2. Організація і відкриття Паризької мирної конференції. Плани і наміри великих держав (США, Великої Британії, Франції, Італії, Японії).
3. Створення Ліги Націй. Мандатна система.
4. Німецьке питання на конференції. Версальський мирний договір.
5. Мирне врегулювання з союзниками Німеччини. Сен-Жерменський, Нейїський, Тріанонський, Севрський мирні договори.
6. Протиріччя Версальської системи, її консервативний, антидемократичний характер.

Реферати

1. Паризька мирна конференція і утворення нових держав.
2. Україна і Паризька мирна конференція.
3. “Російське питання” на Паризькій мирній конференції.
4. Італія на Паризькій мирній конференції.
5. США і Версальська система.
6. Остаточне мирне врегулювання з Туреччиною. Лозаннський мирний договір 24 липня 1923 р.

Література і джерела

Опубліковані документи і матеріали

1. Архив полковника Хауза: В 2-х т. – Т.2. – М., 2004.
2. Документальні матеріали зі всесвітньої історії: Практикум для студентів. – Ніжин, 2000. – С.69-75.

3. Документы внешней политики СССР: В 21 т. – М., 1967-1977. – Т.2. М., 1958. – С.42-48.
4. Ллойд Джордж Д. Правда о мирных договорах: Пер.с англ./ Под ред. В.Г. Трухановского: В 2 т. – М., 1957 – 1960.
5. Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-2007): Навч. посіб. – К., 2008. – С.24-33.
6. Тардьє А. Мир. Пер.с французского. – М., 1943.
7. Хауз Э. Архив полковника Хауза. Подготов. к печ. Ч. Сеймуром. Пер. с англ. Т. 3-4. – М., 1939-1944. – Т. 4 – С.144–157.
8. Хрестоматія з новітньої історії / Упоряд. В.Я. Тарасенко, В. Д. Лисоченко. – К., 1972. – С. 40-42.
9. Хрестоматия по новейшей истории. Под ред. Б.Г. Гафурова: В 3 т. – М., 1960. – Т.1. – С.9-12; 175-190, 202-203, 490-492, 492-494.
10. Черчилль У. Мировой кризис. Автобиография. Речи: Пер. с англ. – М., 2003. – Гл. 7-8, 10-11.

Загальні роботи

1. Всемирная история: В 10 т. – М., 1961-1965. – Т.8. – С. 100-119.
2. Всемирная история: В 24 т. – Минск-Москва, 2000. – Т.20. – С.154-172.
3. Гренвилл Д. История XX века. Люди. События. Факты. Пер. с англ. О.Суворов. – М., 1999. – С. 119-122, 123-134.
4. Дейвіс Н. Європа. Історія. Переклав з англійської П. Тарашук. – К., 2000. – С. 954-957, 965-966.
5. Дюррозель Ж. – Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Пер.з фр.Є.Марічева, Л. Погорєлової, В. Чайковського. – К., 1996. – С.8-53.
6. История Венгрии: В 3 т. – Т.3. – М., 1972. – С. 178 – 180.
7. История внешней политики СССР: В 2 т. 1917-1980/ Изд. 4-е., перераб. и доп. Под ред. А.А. Громыко, Б.Н. Пономарева. – Т.1 1917-1945. – М., 1980. – С. 97-109.
8. История внешней политики СССР: В 2т. – 1917-1985. - Изд. 5-е., перераб. и доп. Под ред. А.А. Громыко, Б.Н. Пономарева. – Т.1 1917-1945. – М., 1986. – С. 93-127.
9. История дипломатии: В 3 т./ Под. ред. В.П. Потемкина. – Т.3. (1914-1939) – М., 1945. – С. 12-54.
10. История дипломатии: В 5 т. – 2-е изд., перераб. и доп. / Под ред. А.А. Громыко и др. – Т.3. (1914-1939). – М., 1965. – С. 49-73, 93-95, 105-106, 134-166.
11. История международных отношений и внешней политики СССР: В 3т. – Т.1. 1917-1939 гг./ Под. ред. В.Г. Трухановского. – М., 1961.

12. История международных отношений и внешней политики СССР: В 3 т. 1917-1967. / Под общ. ред. В.Г. Трухановского. Изд. 2.– Т.1 (1917-1939 гг.). / Ред. Т.А.А. Ахтамзян. – М., 1967. – С. 68-100.
13. История международных отношений и внешней политики СССР: В 3 т. 1917-1987. – Т.1: 1917-1945 / Ред. т. И.А. Кирилин. – М., 1986. – С. 11-36, 56-88, 118-140.
14. История США: В 4 т. – Т.3.: 1918-1945/ Ред. кол. Г.Н. Севастьянов и др. – М., 1985. – С. 9-18, 54-77.
15. Никифоров А.Р., Омельчук Ю.В., Юрченко С.В. Всемирная история XX века (очерки). – Севастополь, 1998.
16. Системная история международных отношений в двух томах / Под редакцией А.Д. Богатурова. Том первый. События 1918-1945 годов. – М., 2006. – С. 52-53; 54-78.
17. Трухановский В.Г. Внешняя политика Англии на первом этапе общего кризиса капитализма, 1918–1939 гг. – М., 1962.
18. Эннио Ди Нольфо. История международных отношений (1918-1999 гг.): Пер. с итал./ Под. Ред. М.М. Наринского: В 2 т. Т. 1. 1918-1945. – М., 2003.

Підручники. Навчальні посібники

1. Горохов В.Н. История международных отношений. 1918-1939: Курс лекций. – М., 2004.
2. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики. XX – початок XXI ст.: Навч. посіб./ В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, М.В. Борисенко, М.П. Чуб. – К., 2006. – С. 38-48, 49-68.
3. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики. XX – XXI ст.: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц./ В.Ф. Салабай (кер. авт. кол.), І.Д. Дудко, М.П. Чуб, М.В. Борисенко,. – К., 2006. – С. 44-48, 55-57.
4. История международных отношений: Учебное пособие / Кол. авт.: под ред. Г.В. Каменской, О.А. Колобова, Э.Г. Соловьева. – М., 2007. – С. 257-272.
5. Клейменова Н.Е., Сидоров А.Ю. Версальско-Вашингтонская система международных отношений: проблемы становления и развития: Курс лекций по истории международных отношений (1918-1939 гг.). – М., 1995. – Гл. 2.
6. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини XX століття: Навч. посіб.- К., 1999.
7. Марущак М.Й. Історія дипломатії XX століття: Курс лекцій. – Львів, 2003. – С. 34-48.

8. Мицик Л.М. Новітня історія зарубіжних країн: Курс лекцій. – Ніжин, 2001.
9. Сидоров А.Ю., Клейменова Н.Е. История международных отношений. 1918-1938 гг.: Учебник. – М., 2006. – С. 55-82.
10. Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917 – 1945 рр.: Навч. посіб. – К., 1987. – С. 27 – 41.
11. Язьков Е.Ф. История стран Европы и Америки в новейшее время (1918-1945 гг.). Курс лекций. – 2-е изд. – М., 2000. – С. 29-57.

Спеціальна література. Монографії. Статті

1. Версаль и новая Восточная Европа. Отв. ред. Р.А. Гришина, В.Л. Мальков.- М., 1996.
2. Виноградов К.Б., Сергеев В.В. Вудро Вильсон в дни войны и мира // Новая и новейшая история (ННИ). – 1975. – № 6. – С. 35-41.
3. Галкин А.А. Версаль и рейнские сепаратисты. – М., 1962. – 108 с.
4. Гершов З.М. Вудро Вильсон. – М., 1983. – С. 198-225, 226-298.
5. Городня Н. Їм потрібні були союзники. Українське питання на Паризькій мирній конференції 1919 р. // Політика і час. – 1995. – № 11. – С.75-80.
6. Драбкин Я.С. «Русский вопрос» в германской политике накануне Версаля (1918-1919 гг.) // Ежегодник германской истории, 1976. – М., 1977. – С. 122-155.
7. Илюхина Р.М. Лига наций // Европа в международных отношениях. 1917-1939. – М., 1979. – С. 124-154.
8. Илюхина Р.М. Лига наций // ННИ. – 1983. – № 3. – С.191-193.
9. Илюхина Р.М. Лига наций. 1919-1934. – М., 1982.
10. Индукаев Н.С. От войны к миру. Политика США в германском вопросе в 1918-1921 гг. – Томск, 1977. – 204 с.
11. Камінський Є., Дашкевич А. 14 пунктів В.Вільсона // Політика США щодо України. Витоки, концептуальні основи, практична еволюція. – К., 1998.
12. Киссинджер Г. Дипломатия: Пер. с англ. – М., 1997. Гл. 9.
13. Кошкин А.А. Первая мировая война и Восток // ННИ. – 1998. – № 5. – С.46-50.
14. Морозов Г. Лига Наций – взгляд через полвека // Вопросы истории. – 1992. - №2-3. – С. 162-167.
15. Мальков В. В Версале 80 лет назад // Международная жизнь. – 1999. - №8. – С.80-97.
16. Наринский М.М. Версальский мир // Книга для чтения по новейшей истории 1917-1945. – М., 1985. – С. 58-66.

17. Никольсон К. Как делался мир в 1919 году. Пер. с англ. – М., 1945. – 297 с.
18. Попова Е.А. США: борьба по вопросам внешней политики. – М., 1966.
19. Соловйова В. Дипломатична діяльність українських національних урядів 1917-1921 рр.: Монографія. – К., 2006. – С. 233-255.
20. Соловйова В. “Українське питання” на Паризькій мирній конференції (січень-червень 1919 р.) // Історія України. Маловідомі імена, події, факти: 36. ст. – 2006. – Вип. 33. – С. 371-379.
21. Уткин А.И. Дипломатия Вудро Вильсона. – М., 1989. – С.222-316.
22. Фарбман Н.В. Версальская система // Европа в международных отношениях. 1917-1939. – М., 1979. – С. 36-68.
23. Фрейд З., Буллит У. Томас Вудро Вильсон. Психологическое исследование. – М., 1992.
24. Штейн Б.Е. “Русский вопрос” на Парижской мирной конференции (1919-1920 гг.) – М., 1949.
25. Mayer A.I. Political Origins of the Neu Diplomacy, 1917-1918.- Neu Haven, 1959.

Енциклопедії. Довідники

1. Большая советская энциклопедия: В 50-ти т. / Глав. ред. С.И. Вавилов. – 2-е изд. – М., 1950-1957. – Т.7. – М., 1951. – С. 512-516; Т.25. – М., 1954. – С.359; Т.29. – М., 1954. – С.371; Т.32. – М., 1955. – С. 100-101; Т. 38. – М., 1955. – С. 362-363; 505-507; Т.43. – М., 1956. – С.218.
2. Большая советская энциклопедия: В 30-ти т./ Глав. ред. А.М. Прохоров. – 3-е изд. – М., 1969-1978. – Т.4. – М., 1971. – С. 615; Т.17. – М., 1974. – С. 414; Т.19. – М., 1975. – С. 207-208; Т.23. – М., 1976. – С. 160; 256; Т.26. – М., 1977. – С. 196.
3. Дипломатический словарь: В 3 т. / Гл. ред.: А.А. Громько (и др.) – Т.1. – М., 1971. – С. 304-310. – Т.2. – М., 1971. – С. 372. – Т.3. – М., 1973. – С. 135-136, 139-141, 479-480, 573-574.
4. Світова історія: ХХ століття. Енциклопедичний словник / За ред. І. Підкови та Р. Шуста. – Львів, 2008. – С. 155, 558, 726, 727, 806.
5. Советская историческая энциклопедия: В 16-ти т. – Т. 3. – М., 1963. – С. 365-372; Т.10. – М., 1967. – С. 104-105, 447-449; Т. 12. – М., 1969. – С. 760-762; Т. 14. – М., 1973.- С. 403-404.

Научні посібники

1. Карти: “Західна Європа після Першої світової війни”, “Німеччина за Версальським мирним договором”, “Територіальні зміни у Європі за

Версальським мирним договором 1919 р.”, “Поділ колишніх німецьких володінь за Версальським мирним договором 1919 р.”

Інтернет-ресурси

<http://bookster.com.ua/seminars/question/1273>

http://www.novadoba.org.ua/sites/default/files/files/human_rights/1_6.pdf

http://reff.net.ua/24336-Versal_skiiy_mirnyiy_dogovor.html

http://www.vokrugsveta.ru/encyclopedia/index.php?title=%D0%92%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%BD%D1%8B%D0%B9_%D0%B4%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80_1919_%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B0

Тема 2. Вашингтонська система

1. Причини скликання Вашингтонської конференції.
2. Договір чотирьох держав.
3. Проблема морських озброєнь. Договір п'яти держав.
4. Версальський диктат і Китай. Договір дев'яти держав.
5. Особливості Вашингтонської системи, причини її неміцності.

Реферати

1. Далекохідне питання на Паризькій мирній конференції.
2. “Російське питання” на Вашингтонській конференції.

Література і джерела

Загальні роботи

1. Аданова Е.В. Новейшая история США 1919-1939 гг.. – М., 1962. – Гл.1, п.5
2. Всемирная история: В 10 т. – М., 1961 – 1956. – Т.8. – С. 395-405.
3. Всемирная история В 24 т./ А.Н. Бадак, И.Е. Войнич, Н.М. Волчек и др. – Т.20: Мир в период создания СССР.– Минск, 2000. – С. 253-269.
4. Дюрозель Ж-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Пер. з фр. Є.Марічева, Л. Погорелової, В. Чайковського. – Київ, 1995. – С. 93-103.
5. История дипломатии: В 3т. / Под ред. В.П. Потемкина. – Т.3 (1914-1939). – М., 1945.
6. История дипломатии: В 5 т. – 2-е изд./ Под ред. А.А. Громыко и др. – Т.3 (1914-1939). – М., 1965. – С. 123-147.
7. История международных отношений и внешней политики СССР, 1917-1967: В 3 т. – Т.1: 1917-1939 гг. / Ред. т. А.А. Ахтамзян. – М., 1967. – С. 149-166.

8. История международных отношений и внешней политики СССР, 1917-1987: В 3 т. – Т.1: 1917-1945 / Ред. т. И.А. Кирилин. – М., 1986. – С. 83-88.
9. История США: В 4 т. – М., 1983-1988. – Т.3. – С. 78-89.
10. Киссинджер Г. Дипломатия. – М., 1997.
11. Лан В.И. США от Первой до Второй мировой войны. – М., 1976.
12. Международные отношения на Дальнем Востоке (1840-1949). – 2-е изд. / Под общ. ред. Е.М. Жукова. – М., 1956.
13. Новейшая история Китая. 1917-1927. – М., 1983. – С. 94-105.
14. Сивачев Н.В., Языков Е.Ф. Новейшая история США: 1917-1980. – М., 1980.
15. Системная история международных отношений в двух томах / Под редакцией А.Д. Богатурова. Том первый. События 1918-1945 годов. – М., 2006. – С. 124-146.
16. Эннио Ди Нольфо. История международных отношений (1918-1999 гг.): Пер с итал. / Под ред. М.М. Наринского: В 2т. – Т.1. 1918-1945. – М., 2003.
17. Яковлев Н.Н. Новейшая история США (1917-1960 гг.). – М., 1961.

Підручники і навчальні посібники

1. Горохов В.Н. История международных отношений. 1918-1939: Курс лекций. – М., 2004.
2. Иванян Э.А. История США: пособие для вузов. – 2-е изд., испр. / Э.А. Иванян. – М., 2006.
3. История Китая: Учебник / Под редакцией А.В. Меликсетова. – М., 1998. – Гл. 14-15.
4. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики ХХ – ХХІ ст.: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц./ В.Ф. Салабай (кер. авт. кол.), І.Д. Дудко, М.П. Чуб, М.В. Борисенко. – К., 2006.
5. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики ХХ – початок ХХІ ст.: Навч. посіб. / В.Д. Салабай, І.Д. Дудко, М.В. Борисенко, М.П. Чуб. – К., 2006. – С. 57-61.
6. История международных отношений: Учебное пособие / Кол. авт. под ред. Г.В. Каменской, О.А. Колобова, Э.П. Соловьева. – М., 2007. – С. 273-280.
7. История Японии: Учебное пособие / РАН. Ин-т востоковедения. Отв. ред. А.Е. Жуков: В 2т. – Т. II. 1868-1998. – М., 1998. – С. 259-270, 298-313.
8. История стран Азии и Африки в новейшее время. 1917-1945. – М., 1989. – Ч.1.

9. Коппель О.Д., Парахомчук О.С. Міжнародні відносини ХХ століття: Навч. посіб. – К., 1999.
10. Клейменова Н.Е., Сидоров А.Ю. Версальско-Вашингтонская система международных отношений: проблемы становления и развития: Курс лекций по истории международных отношений (1918-1939 гг.). Ч.1. – М., 1995. – Гл.4.
11. Марущак М.Й. Історія дипломатії ХХ століття: Курс лекцій. – Львів, 2003.
12. Мицик Л.М. Новітня історія зарубіжних країн: Курс лекцій. – Ніжин, 2001.
13. Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-2007): Навч. посіб. – К., 2008. – С. 33-35.
14. 1939 гг.: Учебник. – М., 2006. – С. 301-330.
15. Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917-1945 рр.: Навч. посібник. – К., 1997. – С. 64-73.
16. Язьков Е.Ф. История стран Европы и Америки в новейшее время (1918-1945 гг.). Курс лекций. – 2-е изд. – М., 2000. – С. 57-62.

Спеціальна література. Монографії. Статті

1. Гальперин А.Л. Англо-японский союз. 1902-1921 гг. – М., 1947.
2. Иноземцев Н.Н. Внешняя политика США в эпоху империализма. – М., 1960.
3. Кошкин А.А. Первая мировая война и Восток // Новая и новейшая история. – 1998. - №5. – С. 40-50.
4. Лю Да-нянь. История американской агрессии в Китае. Краткий очерк. / Пер. с китайск. Ред. и предисл. В.Н. Никифорова. – М., 1951. – 155 с.
5. Попова Е.И. Вашингтонская конференция 1921-1922 гг. в оценки советских историков // Американский ежегодник. 1971. – М., 1971.
6. Попова Е.И. Политика США на Дальнем Востоке (1918-1922). – М., 1967. – С. 130-183, 184-227, 228-261.
7. Рубинштейн Н. Советская Россия и капиталистические государства в годы перехода от войны к миру (1921-1922 гг.). – М., 1948. – 461 с.
8. Светачев М.И. Империалистическая интервенция в Сибири и на Дальнем Востоке. – Новосибирск, 1983.
9. Сидоров А.Ю. Внешняя политика Советской России на Дальнем Востоке (1917-1927 гг.) // Проблемы Дальнего Востока. – 1993. - №2. – С. 102-117; №3. – С. 109-128.
10. Сидоров А.Ю. Внешняя политика Советской России на Дальнем Востоке (1917-1922 гг.) – М., 1997. – Гл. 1-3.
11. Тихвинский С.Л. Путь Китая к объединению и независимости, 1898-1949. – М., 1996.

12. The Washington Conference, 1921-27: naval rivalry, East Asian stability and the road to Pearl Harbor / Ed. by Erik Coldstein and John Maurer. Ilford, Essex, Uk; portland, Or.: Frank Cass, 1994.

Енциклопедії. Довідники

1. Большая советская энциклопедия: В 50-ти т./ Глав. ред. С.И. Вавилов. – 2-е изд. – М., 1950-1957.- Т. 7. – М., 1951. – С. 71-72.
2. Большая советская энциклопедия: В 30-ти т./ Глав. ред. А.М. Прохоров. – 3-е изд. – М., 1969-1978.- Т. 4. – М., 1971. – С. 344.
3. Дипломатический словарь: В 3 т. / Гл. ред.: А.А. Громыко (и др.) – Т.1. – М., 1971. – С. 274-277.
4. Світова історія: XX століття. Енциклопедичний словник / За ред. Ігора Підкови та Романа Шууста. – Львів, 2008. – С. 137.
5. Советская историческая энциклопедия: В 16-ти т. / Гл. ред.: Е.М. Жуков. - Т.3. – М., 1963. – С. 14-15; Т.5. – М., 1964. – С. 270.

Наочні посібники

1. Карта “Світ у 1918-1939 рр.”.

Інтернет-ресурси

http://school.xvatit.com/index.php?title=%D0%92%D0%B0%D1%88%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D1%82%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F_1921-1922_%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%96%D0%B2.%D0%9F%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96_%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B8.

<http://ukrmap.su/uk-wh10/1254.html>

stydney.com > [Вс.Історія](#)

Тема 3. Німецька революція 1918-1919 рр.

Заняття перше

1. Назрівання загальнонаціональної кризи в Німеччині. Виникнення революційної ситуації і спроба ліберальних реформ принца Макса Баденського.
2. Початок революції. Повалення монархії, проголошення республіки, утворення уряду Ради Народних Уповноважених (3-10 листопада 1918 р.).
3. Альтернатива революції: “Влада Рад чи Національні збори”. Інші альтернативи. Всенімецький з’їзд Рад і його рішення (16 – 21 грудня 1918 р.).

4. Початок громадянської війни, поразка революційного пролетаріату в боротьбі за владу (січневі бої 1919 р.). Вибори у Національні збори 15 січня 1919 р. і їх результати.

Заняття друге

1. Революційна боротьба в умовах фактичного вирішення питання про владу і конституювання буржуазної республіки. Поразка Баварської радянської республіки.
2. Періодизація, характер, демократичні завдання і завоювання революції.
3. Історіографія революції.

Реферати

1. Роль Рад і соціал-демократії в німецькій революції 1918-1919 рр.
2. Соціалістичні тенденції в німецькій революції 1918-1919 рр.
3. Вплив революційних подій в Німеччині на німецькі окупаційні війська на Україні.
4. Я.С. Дрбакін – дослідник німецької революції 1918-1919 рр.

Література і джерела

Опубліковані документи і матеріали

1. Конституция Германской империи (11 августа 1919 г.) // Конституции буржуазных стран. – М., 1955. – Т.1. – С.83-115.
2. Мицик Л.М., Кузьменко Ю.М. Новітня історія країн Європи та Америки (1918 – 2007): Навч. посіб. – К., 2008. – С. 70-77.
3. Ноябрьская революция в Германии. Сб. статей и материалов. – М., 1960.
4. Стегарь С.А. Практикум по новейшей истории (1917-1945). – М., 1980. – Вып. 1 – С.105-132.
5. Хрестоматия по новейшей истории. Под ред. Б.Г. Гафурова: В 3 т. – М., 1960. – Т.1. – С. 279-294, 295-297.

Загальні роботи

1. Ватлин А. Германия в XX веке. – М., 2005. – С. 8-50.
2. Всемирная история: В 10 т. – М., 1961-1965. – Т.8. – С.120-148.
3. Всемирная история: В 24 т. / А.М. Бадак, И.Е. Войнич, Н.М. Волчек и др. – Т. 20. – Москва - Минск, 1996. – С.173-217.
4. Германская история в новое и новейшее время: В 2 т. – М., 1962. – Т.2.
5. Данин О. Нации и национализм в Германии, 1770-1990. – СПб., 2003.
6. Кульбакин В.Д. Очерки новейшей истории Германии. – М., 1962. – С. 15-64, 65-112, 112-153.
7. Международное рабочее движение. Вопросы истории и теории: В 7 т. – М., 1980. – Т.4.

8. Нольте Э. Европейская гражданская война (1917-1945). Национал-социализм и большевизм. – М., 2003.
9. Руге В. Германия в 1917-1933 гг. От Великой Октябрьской социалистической революции до конца Веймарской республики. Пер с нем. – М., 1974. – С. 21-46, 47-78.
10. Розанов Г.А. Очерки новейшей истории Германии. – М., 1959. – С. 3-70.
11. Соколов Б. Германская империя: от Бисмарка до Гитлера. – М., 2003.
12. Патрушев А.И. Германия в XX веке. – М., 2004.
13. Ференбах О. Крах и возрождение Германии. Взгляд на европейскую историю XX века. – М., 2001.
14. Шульце Х. Краткая история Германии. – М., 2004.

Спеціальна література. Монографії. Статті

1. Борозняк А.И., Драбкин Я.С. Проблемы и легенды в историографии германской революции 1918-1919 гг. // Вопросы истории. – 1993. - № 1. – С.166-168.
2. Восленский М.С. Из истории политики США в германском вопросе (1918-1919 гг.). – М., 1954. – 331 с.
3. Головачев Ф.Ф. Рабочее движение и социал-демократия Германии в годы Первой мировой войны (авг.1914-окт.1918). – М., 1960. – 565 с.
4. Диль Э. Ноябрьская революция 1918 г. в Германии и ее историческое значение // Ежегодник германской истории (ЕГИ). 1969. – М., 1970. – С.105-126.
5. Драбкин Я.С. Великий Октябрь и революции 1918-1919 гг. в Центральной Европе // ЕГИ. – М., 1977. – С. 5-37.
6. Драбкин Я.С. Германия в огне революции. (Год 1918.). – М., 1964. – 94 с.
7. Драбкин Я.С. Ленин, Советская Россия и Ноябрьская революция в Германии // ЕГИ. – М., 1969. – С. 127-155.
8. Драбкин Я.С. Новые работы историков ГДР о Ноябрьской революции в Германии // Новая и новейшая история (ННИ). – 1980. - №6 – С. 182-188.
9. Драбкин Я.С. Ноябрьская революция в Германии. – М., 1967. – 432 с.
10. Драбкин Я.С. О характере и движущих силах Ноябрьской революции в Германии // Вопросы истории. – 1956. - №5. – С. 77-90.
11. Драбкин Я.С. Проблемы и легенды в историографии германской революции 1918-1919 гг. – М., 1990.
12. Драбкин Я.С. Становление Веймарской республики. – М., 1978. – 374 с.
13. Драбкин Я.С. Четверо стойких. – М., 1985.- 367 с.

14. Каменецкая К. К. Либкнехт и Р. Люксембург перед судом Веймарской республики // Вопросы истории. – 1949. – №1. – С. 103-119.
15. Кенен В. Ноябрьская революция 1918 г. в Германии. – М., 1968.
16. Кенеман Э. О роли ультрареакционных организаций в период Ноябрьской революции 1918 г. и первые послевоенные годы // ЕГИ. – М., 1974. – С. 52-83.
17. Коваль Б.А. Ноябрьская революция в Германии // Коваль Б.А. Революционный опыт XX века. – М., 1987. – С. 107-116.
18. Копычев М.И. Подвиг рабочих в матросских куртках (к 50-летию Кильского восстания моряков германского флота) // Вопросы истории. – 1968. – № 11. – С. 212-216.
19. Космач Г.А. Кризис германского либерализма в годы Веймарской республики. 1919-1928 гг. - Минск, 1989. - С.10-70.
20. Кривогуз И.М. “Спартак” и образование Коммунистической партии Германии. -М., 1963.
21. Кулініч І.М., Кошик М.М. Революційна діяльність німецької комуністичної групи “Спартак” на Україні (1918-1919 рр.). - К., 1959.
22. Ленін В.І. Баварська Радянська Республіка // Повн. збір. тв. - Т.38.
23. Ленін В.І. Промова на мітингу протесту проти вбивства Карла Лібкнехта і Розі Люксембург// Повн. збір. тв. -Т.37.
24. Либкнехт К. Избранные речи, письма и статьи. – М., 1961.
25. Люксембург Р. Ноябрьская революция 1918 г. в Германии // Люксембург Р. О социализме и русской революции. - М., 1991. -С. 337-386.
26. Минц И.И. Советская Россия и Ноябрьская революция в Германии (1918г) // Вопросы истории. -1974. -№ 11. - С.3-22.
27. Об оценке революции 1918-1919 гг. в Германии (доклады Э. Дия и Я.С. Драбкина на международной научной конференции в Берлине) // ННИ. -1989. -№6. – С. 27-45.
28. Овчинникова Л.В. Ноябрьская революция в современной социал-демократической историографии ФРГ (Концепция «третьего пути») // ННИ. – 1979. - №6. – С. 144-156.
29. Оманидзе М.М. Историография Веймарской конституции // Вестник Ленинградского ун-та. -1982. - №17.
30. Орлова М.И. Ноябрьская революция в Германии в освещении буржуазной и социал-реформистской историографии ФРГ: (этапы развития и падения) // ННИ. - 1981. - № 6. - С.33-53.
31. Орлова М.И. Германская революция 1918-1919 гг. в историографии ФРГ. – М., 1986.

32. Орлова М.И. Марксистская историография Ноябрьской революции в Германии (к вопросу о характере революции) // Вопросы истории. - 1980. - №5 - С.59-75.
33. Полтавский М.А. Баварская советская республика. – М., 1959.
34. Смоленский Н.И., Орлова М.И. Германская революция 1918-1919 гг. в историографии Германии // ННИ. -1988. -№2. - С.183-184.
35. Сухоруков С. Р. Советско-германские отношения 1917-1933 в освещении советской историографии // ЕГИ. - М., 1971. - С. 397-420.
36. Тельман Э. 9 ноября 1918 г. - день рождения германской революции // Избранные статьи и речи: В 2 т. - М., 1958. -Т.2. - С.8-10.
37. Ульбрихт В. Ульбрихт о Ноябрьской революции // ННИ. – 1966. – №6. – С. 131-146.
38. Фарбман Н.В. Ноябрьская революция и борьба за демократический мир, против милитаризма и фашизма (1919-1923) // ЕГИ. - М., 1979. - С.67-80.
39. Харчански Г. Великий Октябрь и Ноябрьская революция 1918-1919 гг. в Германии // ННИ. – 1978. -№ 6. - С. 33-53
40. Хаффнер С. Революция в Германии // За рубежом. - 1969. - № 27-28.
41. Хаффнер С. Революция в Германии. Как это было в действительности? Пер. с нем. С.П. Гавриша и др. - М., 1983. – 224 с.
42. Целът И., Райссиг К., Хайнеке В. О влиянии Великой Октябрьской социалистической революции на рабочее движение. – М., 1967. – 247 с.
43. Цейслер К. Восстание в германском флоте. Революционное движение матросов осенью 1918 г. – М., 1957.

Енциклопедії. Довідники

1. Большая советская энциклопедия: В 50-ти т./ Глав. ред. С.И. Вавилов. – 2-е изд. – М., 1950-1957.- Т. 30 – М., 1954. – С. 202-204.
2. Большая советская энциклопедия: В 30-ти т./ Глав. ред. А.М. Прохоров. – 3-е изд. – М., 1969-1978.- Т. 18. – М., 1974. – С. 142-144.
3. Світова історія: ХХ століття. Енциклопедичний словник / За ред. Ігора Підкови та Романа Шуста. – Львів, 2008. – С. 483, 490.
4. Советская историческая энциклопедия: В 16-ти т. Гл. ред. Е.М. Жуков. – Т. 10. – М., 1967 – С. 354-358.

Наочні посібники

1. Карта “Листопадова революція 1918 р. у Німеччині. Революційні виступи німецького пролетаріату у лютому-травні 1919 р.”.

Інтернет-ресурси

- http://history.org.ua/?encyclp&termin=Listopadova_revoljuts%D1%96ya_N%D1%96mechchin%D1%96
- <http://buklib.net/books/32449/>

http://reff.net.ua/25530-Revolyuciya_1918_goda_v_Germanii.html

http://znaimo.com.ua/%D0%9B%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D1%8E%D1%86%D1%96%D1%8F

Тема 4. Італійський фашизм (1922 – 1939 рр.)

1. Зародження фашизму, перетворення його в масовий рух. Прихід фашистів до влади. Початок формування нового механізму державних і політичних інститутів.
2. Консолідація режиму Б.Муссоліні. Утвердження фашистської диктатури (1925-1929 рр.).
3. Економічна криза 1929 – 1933 рр. Фашистсько-корпоративна система і її роль у прискоренні розвитку країни. Політика автаркії.
4. Антифашистський Опір.
5. Зовнішня політика фашистської Італії.
6. Історіографія італійського фашизму.

Реферати

1. Беніто Муссоліні: політичний портрет.
2. Фашизм – політичний рух ХХ століття, особлива специфічна форма державного правління.
3. Репресивний апарат режиму Муссоліні.
4. Режим Муссоліні і маси.

Література і джерела

Опубліковані документи і матеріали

1. Конституции буржуазных стран. – М.-Ленинград, 1955. – Т.1. – С. 150-152.
2. Стегарь С.А. Практикум по новейшей истории. 1917-1945. – М., 1975. – С. 178-192.
3. Хрестоматия по новейшей истории. Под ред. Б.Г. Гафурова: В 3-х т. – М., 1960. – Т.1. – С. 386-395.

Загальні праці

1. Всемирная история: В 10 т. – М., 1961-1965. – Т. 8. – С. 351-361; Т. 9. – С. 71-74, 206-209, 316-331, 338-341, 487-488, 496-500, 522-523,
2. Всемирная история: В 24 т. / А.М. Бадак, И.Е. Войнич, Н.М. Волчек и др. – Т. 22. Москва - Минск, 2000. – С. 71-75.
3. Дюррозель Ж. – Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Пер.з фр. Є. Мірчева, Л. Погорелової, В. Чайковського – К., 1995. – С.70-73, 88, 90, 91, 105, 147-149, 155, 161-165, 170-176, 177-180, 181-182, 185-186, 191, 195, 200-202.

4. История Италии: В 3-х т. – М., 1971. – Т.3. – С. 5-87.
5. Кулагин И.Б. Италия. – М., 1976. – С.

Підручники і навчальні посібники

1. Комолова Н.П. Новейшая история Италии. Пособие для учителя. – М., 1970. – С. 41-60, 61-82, 93-123.

Спеціальна література. Монографії. Статті

1. Авербух Р.Я. Италия в Первой и Второй мировых войнах. – М. – Ленинград, 1946.
2. Алатри П. Происхождение фашизма. Пер. с итальян. – М., 1970. – 230 с.
3. Белоусов Л.С. Бенито Муссолини: политический портрет: фашистский диктатор Италии (1882-1945) // Новая и новейшая история (ННИ). – 1991. – № 5, 6. – С. 133-142.
4. Белоусов Л.С. Италия: молодежь против фашизма. 1919-1945. – М., 1987. – 155 с.
5. Белоусов Л.С. Итальянская молодежь на пути к сопротивлению: к вопросу о формировании фашистского сознания // Вестник Московского университета. Серия “История”. – М., 1985. – №33. – С. 50-62.
6. Белоусов Л.С. Муссолини: диктатура и демагогия. – М., 1993.
7. Белоусов Л.С. Режим Муссолини и массы. – М., 2000. – 367 с.
8. Белоусов Л.С. Репрессивный аппарат режима Муссолини // ННИ. – 1992. – №2. – С. 29-43.
9. Бессонов Б.Н. Фашизм: идеология, политика. – М., 1972. – 195 с.
10. Бурдерас Э. Фашизм: идеология и практика. – М., 1982. – 269 с.
11. Виноградов А. Конец Муссолини // Вопросы истории. – 1980. – №5. – С.166-173.
12. Григорьева И.В. Исторический анализ фашизма в работах Антонио Грамши // ННИ. – 1973. – №5. – С. 143-157.
13. Додолев М.А. Народная партия и установление фашистского режима в Италии // Проблемы итальянской истории. – М., 1972. – С.109-139.
14. Додолев М.А. Проблема генезиса фашизма в итальянской историографии // Вопросы истории. – 1969. – №2.
15. Желев Ж. Фашизм (про итал. та испанськ. фашизм) / Перекл. з болг. В.Н.Климчука // Філософська і соціальна думка. – 1991. – № 1-3. – С. 131-146.
16. Кин Ц.М. Начало итальянского фашизма: Бенито Муссолини, психологический портрет // Вопросы философии. – 1988. – № 11. – С. 108-123.

17. Колье Р. Дуче! Взлет и падение Бенито Муссолини. Биография. Пер. с англ. Ю.Д. Чупрова. – М., 2001. – 493 с.
18. Комолова Н.П. Москва-Рим. Политика и дипломатия Кремля. 1920-1939. Отв. ред. акад. Г.Н. Севостьянов. – М., 2002.
19. Конце Ц.И. Итальянский фашизм и культура // Иностранная литература. – 1967. - №6-7. – С. 209-226.
20. Лопухов Б.Р. Борьба рабочего класса Италии против фашизма. – М., 1959.
21. Лопухов Б.Р. История фашистского режима в Италии. – М., 1977. – 296 с.
22. Лопухов Б.Р. Послевоенный кризис и фашистская диктатура в Италии // История фашизма в Западной Европе. – М., 1978. – С. 47-87.
23. Лопухов Б.Р. Фашизм и рабочее движение в Италии. – М., 1968. – 416 с.
24. Михайленко В.И. История итальянского фашизма в исследованиях Р. де Феличе // Проблемы итальянской истории. – М., 1987. – С. 256-264.
25. Михайленко В. И. Итальянский фашизм: основные вопросы историографии. – Свердловск, 1987.
26. Михайленко В.И. Тоталитаризм: исторический потенциал научного понятия // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. – М., 2001. – С. 345-363.
27. Прокаччи Дж. История итальянцев / Пер. с ит. – М., 2012. – С.451 – 511.
28. Слободский С. Итальянский фашизм и его крах. – М., 1946.
29. Смирнова Н.Б. Балканская политика фашистской Италии. Очерк дипломатической истории (1936-1941). – М., 1969.
30. Спасти Италию. 1922 – 1945. – М., 1980. – 541 с.
31. Филатов Г.С. Историография фашизма и антифашистского движения в Италии // ННИ. – 1966. – № 6. – С. 140-150.
32. Филатов Г.С. Итальянский фашизм и его крах (1919-1945 гг.) // ННИ. – 1972. – № 1. – С. 102-120; № 2. – С. 109-125; № 3. – С. 114-127.
33. Филатов Г.С. Крах итальянского фашизма. – М., 1973. – 429 с.
34. Филатов Г.С. Фашизм, неофашизм и антифашистская борьба в Италии. – М., 1984. – 391 с.
35. Хибберт К. Бенито Муссолини: Биография. Пер. с англ. – М., 1996.
36. Хормач И.А. СССР-Италия. 1924-1939 гг. Дипломатические и экономические отношения. – М., 1995.

Енциклопедії. Довідники

1. Большая советская энциклопедия: В 50-ти т./ Глав. ред. С.И. Вавилов. – 2-е изд. – М., 1950-1957.- Т. 19. – М., 1953. – С. 83-84.

2. Большая советская энциклопедия: В 30-ти т./ Глав. ред. А.М. Прохоров. – 3-е изд. – М., 1969-1978.- Т. 17. – М., 1974. – С. 132.
3. Світова історія: ХХ століття. Енциклопедичний словник / За ред. Ігора Підкови та Романа Шуста. – Львів, 2008. – С. 550-551.
4. Советская историческая энциклопедия: В 16-ти т. Гл. ред. – Т. 10. – М., 1967 – С. 354-358.
5. Советская историческая энциклопедия: В 16-ти т. / Гл. ред.– Т. 9. – М., 1966 – С. 823-824.

Наочні посібники

1. Карті: “Західна Європа після Першої світової війни”, “Агресія Італії проти Ефіопії” (жовтень 1935 р. – травень 1936 р.).

Інтернет-ресурси

- <http://uris.org.ua/istoriya-gosudarstva-i-prava-zarubezhnyh-stran/fashizm-v-italiyi>
- <http://rid.org.ua/?tag=%D1%84%D0%B0%D1%88%D0%B8%D0%B7%D0%BC>
- [http://reff.net.ua/25828-Stanovlenie i razvitiye fashizma v Italii Benitto Mussolini.html](http://reff.net.ua/25828-Stanovlenie-i-razvitiye-fashizma-v-Italii-Benitto-Mussolini.html)
- <http://molotoff.info/rekomenduyemo/books/6064-b-mussolini-doktrina-fashizmu.html>

Тема 5. Диктатура націонал-соціалізму в Німеччині (1933 – 1939 рр.)

1. Економічна криза 1929-1933 рр. у Німеччині і її соціальні наслідки. Парламентські і президентські вибори – ріст впливу НСДАП. Причини краху Веймарської республіки і приходу нацистів до влади (історіографія питання).
2. Ідеологія націонал-соціалізму. Соціальна і расово-національна політика гітлерівського уряду. Нюрнберзькі закони про громадянство і расу.
3. Новий економічний лад. Підготовка Німеччини до війни.
4. Нацизм і культура.
5. Опозиція нацизму. Антифашистський Опір.

Реферати

1. Виникнення нацистського руху.
2. Державно-правові основи Третього Райху.
3. Церква і нацистський режим.
4. Націонал-соціалізм і сталінізм: спільне і відмінне.

Література і джерела

Опубліковані документи і матеріали

1. Германский национал-социализм / Сост. В. Пруссаков. – М., 1994.
2. Дашичев В.И. Банкротство стратегии германского фашизма. Исторические очерки. Документы и материалы. В 2 т. – М., 1973.
3. Димитров Г.М. Лейпцигский процесс: Речи, письма и документы /Под ред. и предисл. Б.Пономарева/. – 2-е изд., доп. – М., 1984.
4. Кегель Г. Накануне, 1931-1939. Как мир был ввергнут в войну. Краткая история в документах, воспоминаниях и комментариях. – М., 1991.
5. Нюрнбергский процесс: Сб. материалов: в 7-ми тт. / Под общей редакцией Р.А. Руденко – М., 1957 – 1961. – Т. 2. – М., 1958. – С. 7-11, 18-22, 23-40, 41-76. – Т. 7. – М., 1961. – С. 7-52, 53-157, 158-194, 195-260.
6. Последние недели Веймарской республики. Протоколы заседаний имперского правительства в конце 1932 – начале 1933 г. (публикация Л.И. Гинцберга) // Ежегодник германской истории (ЕГИ). 1971. – М., 1973. – С. 351-366.
7. Процесс о поджоге рейхстага и Георгий Димитров. Документы. В 3 т. – М., 1981 –Т. 1. – С. 5-23, 24-44. – Док. 11.
8. Секретные документы гитлеровского командования о подготовке Второй мировой войны (1933- 1939)// Новая и новейшая история (НИИ). – 1969. - №4. – С.114 – 127; №5. – С.127 – 135.
9. Тельман Э. Речи и статьи. Письма. Воспоминания об Э. Тельмане: (Пер. с нем. / Под общ. ред. В.С. Рыкина). – М., 1986.
10. Тельман Э. Письма из тюрьмы родным и близким (1933 – 1937 гг.). – М., 1968.
11. Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи та Америки (1918 – 2007): Навч. посіб. – К., 2008. – С. 80-114.
12. Хрестоматия по новейшей истории. Под ред. Б.Г. Гафурова: В 3 т. – М., 1960. – Т.1. – С.310 – 323.

Загальні роботи

1. Буллак А. Гитлер и Сталин: В 2-х тт. – М., 1993. – Т. 1-2.
2. Ватлин А. Германия в XX веке. – М., 2005. – С. 81-129.
3. Всемирная история: В 10-ти т. – М., 1961 – 1965. – Т.9. – С. 188-199, 305-315.
4. Всемирная история: В 24 т. / А.М. Бадак, И.Е. Войнич, Н.М. Волчек и др.– Т. 22. – Минск – Москва, 2000, – С. 270-280, 319-333.
5. Гаджиев К.С. Тоталитаризм как феномен XX века // Вопросы философии. – 1992. - №2.
6. Данн О. Нацизм и национализм в Германии. 1770-1990. – Спб. 2003.

7. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів/ Пер. з фр. С. Марічева, Л. Погорелової, В. Чайковського. – К., 1999. – С. 136-155, 156-176, 177 – 202.
8. Замковский В. Германский фашизм – одна из главных форм тоталитаризма. – М., 1994.
9. История внешней политики СССР 1917 – 1985. В 2 т. 5 изд. Под ред. Громько А.А. и Пономарева Б.Н. – Т. 1. (1917-1945). – М., 1986.
10. История международных отношений и внешней политики СССР. 1917-1967 гг. В 3т. Под общ. ред. чл.-кор. АН СССР В.Г. Трухановского. – Т.1. 1917-1939. Ред. т. А.А. Ахтамзян. – М., 1967. – С. 292-317, 318-335, 368-391.
11. История Второй мировой войны 1939-1945 гг. В 12 томах. Под ред. Устинова – Т.1. – М., 1973. – Ч.1., гл. 2, 4,8. –Т.2. - М., 1974. – Ч.1., гл. 1-2. - Т.3. - М., 1974. - Ч.1., гл.1.
12. Кульбакин В.Д. Очерки новейшей истории Германии. – М., 1962. – С. 282-328, 329-396.
13. Моссе Дж. Нацизм и культура. Идеология и культура национал-социализма. – М., 2003.
14. Международное рабочее движение. Вопросы истории и теории. - М., 1981. - Т. 5.
15. Млечина И. Уроки немецкого. Век XX. – М., 1995.
16. Нольте Э. Европейская гражданская война (1917 – 1945). Национал-социализм и большевизм. – М., 2003.
17. Патрушев А.И. Германия в XX веке. – М., 2004.
18. Пленков О.Ю. Третий Рейх. Нацистское государство. – Спб., 2004.
19. Семиряга М.И. Тюремная империя нацизма и ее крах. – М., 1991.
20. Соколов Б. Германская империя: от Бисмарка до Гитлера. – М., 2003.
21. Тоталитаризм в Европе XX века. Из истории идеологий, движений, режимов и их преодоления. – М., 1996.
22. Ференбах О. Крах и возрождение Германии. Взгляд на европейскую историю XX века. – М., 2001.
23. Чернявский Г.И. Большевизм и национал-социализм: сравнительный анализ двух форм тоталитаризма. – Харьков, 1993.
24. Ширер У. Взлет и падение Третьего Рейха: В 2-х тт. – Т.1-2. – М., 1991.
25. Шульце Х. Краткая история Германии. – М., 2004.

Підручники і навчальні посібники

1. Корнева Л.Н. Германский фашизм: немецкие историки в поисках объяснения феномена национал-социализма (1945-90-е годы). Учебное пособие. - Кемерово, 1998. - 127с.

Спеціальна література. Монографії. Статті

1. Артамошин С.В. Идеиные истоки национал-социализма. – Брянск, 2002.
2. Аникеев А. Аграрная политика и положение крестьянства в период гитлеровской диктатуры // ЕГИ. 1973.М. - 1974. - С.273-300.
3. Безыменский Л.А. Германские генералы - с Гитлером и без него. - М., 1961.
4. Бланк А.С. В сердце «третьего рейха». Из истории антифашистского Народного фронта в подполье. – М., 1974. – 237 с.
5. Бланк А.С. Идеология германского фашизма. Часть 3. – Вологда, 1974. – 124 с.
6. Бланк А.С. Из истории раннего фашизма в Германии. Организация. Идеология. Методы. – М., 1978.
7. Бланк А.С. Старый и новый фашизм. Политико-социологический очерк. - М. 1982. – 287с.
8. Бланк А.С. Коммунистическая партия Германии в борьбе против гитлеровской диктатуры /1933-1945/. - М., 1964.
9. Борозняк А.И. Историки ФРГ о нацизме // ННИ. – 1997. - №1. – С. 62-74.
10. Бровко Л.И. Церковь и Третий Рейх (Германия 1933-1945гг.) // ННИ. – 1991. - № 4. – С.44 – 62.
11. Бессонов Б.Н. Фашизм: идеология, политика. – М., 1985.
12. Буханов В.А. Европейская стратегия германского фашизма. – Свердловск, 1991.
13. Винцер О. 12 лет борьбы против фашизма и войны. - М., 1956. -256с.
14. Галкин А.А. Германский фашизм . - М., 1989. -350с.
15. Галкин А.А. Западнa: рассказ о том, что принес рабочим национал-социализм. – М., 1995.
16. Галкин А.А. Фашистский идейный синдром: генезис германского варианта // Вопросы философии. - 1988.- № 1.- С.124-134.
17. Галкин А.А., Рахшмир П.Ю. Консерватизм в прошлом и настоящем. - М., 1987. – 192 с.
18. Германская история в новое и новейшее время . В 2 т. - М., 1970. –Т.2.- С. 170 – 252.
19. Гизевиус Г.Б. (ФРГ). Горит рейхстаг. Предисл. и коммент. Г.Я. Рудого // ННИ. – 2002. - №4. – С. 178-201.
20. Гинцберг Л.И. Борьба немецких патриотов против фашизма. 1939-1945 гг. – М., 1987.
21. Гинцберг Л.И. Идеологическая подготовка прихода фашизма к власти // ЕГИ. 1969. – М., 1970. – С. 369-380.

22. Гинцберг Л.И. Историки ФРГ о приходе фашистов к власти в Германии (конец 70-х – начало 80-х годов) // Веймарская республика: история, источниковедение, историография. Междувуз. сб. науч. трудов. – Иваново, 1987. – С. 6-16.
23. Гинцберг Л.И. Накануне прихода фашизма к власти в Германии. Новые данные о позиции КПП // ННИ. – 1996. - №1. – С. 31 – 49.
24. Гинцберг Л.И. На пути в имперскую канцелярию. – М., 1972.
25. Гинцберг Л.И. Переворот 1932 г. в Пруссии и его освещение в исторической литературе ФРГ // ННИ. – 1974. - №7. – С. 196 – 203.
26. Гинцберг Л.И. Сталин и КПП в преддверии гитлеровской диктатуры (1929-1933) // ННИ. – 1990. - №6. – С.
27. Гинцберг Л.И. Современная буржуазная историография об установлении фашистской диктатуры в Германии // Вопросы истории. – 1986. - №1. – С. 151-161.
28. Гинцберг Л.И. Тень фашистской свастики или как Гитлер пришел к власти. – М., 1967. – 205 с.
29. Гинцберг Л.И. Франц фон Папен // ННИ. -1998.- №6. -С.112-132.
30. Горошкова Г.Н. Становление фашистского режима: узурпация и пропаганда // ЕГИ. 1969.- М., 1970. - С. 381-414.
31. Гросвайлер К. Рейхсвер и образование нацистской партии // ЕГИ. 1977. – М., 1978. – С. 108-128.
32. Есипов В.В. Германский фашизм и культура: Культурно-политическая деятельность НСДАП в 1929 – 1939 гг. – М., 1997.
33. Дашичев В.И. Европа в захватнических планах германского фашизма // ЕГИ. 1970. - М., 1970. – С. 215-233.
34. Дашичев В.И. О характере военно-экономической подготовки фашистской Германии ко Второй мировой войне /1933-1939/ // Вопросы истории. - 1971. - №5. - С. 86-103.
35. Дидусенко А. Розыграш немецкой карты. Чехия // Новое время. - 1993.- № 43.-С.30-31.
36. Домнич М. Христианские профсоюзы и установление фашистской диктатуры в Германии // Вопросы истории. - 1969.- № 2. -С. 112-123.
37. Ерин М.Е. Исследования Г.А. Винклера по истории Веймарской республики // Вопросы истории. – 2003. - №3. – С. 153-161.
38. Ерин М.Е. Католическая церковь Германии и фашизм. – Ярославль, 1990.
39. Ерин М.Е. Новые материалы о периоде канцлерства Г.Брюнинга // ЕГИ. 1984. – М., 1984. -С.180-191.
40. Ерин М.Е. Распад партийной системы и крах Веймарской республики. – Ярославль, 1992.

41. Ерин М.Е. Г.Брюнинг - клерикальный канцлер чрезвычайного распоряжения // ННИ. - 1986.-№5.-С.114-133.
42. Ерин М. Е., Жигунов В. Мюнхенский сговор и польская дипломатия // Советское славяноведение. - 1969.-№5.-С.34-48.
43. Захаров В., Куликов В. В предверии катастрофы: Германия, 1933 – 1939 гг. – М., 2003.
44. История фашизма в Западной Европе. - М., 1978.- С. 212-286.
45. Клемперер В. Слово власти и власть слова : “Третий Рейх” (Германия 1933-1939) // Поиск. - 1992.-№ 40.-С.6.
46. Кульбакин В. Буржуазные и реформистские историки ФРН о крахе Веймарской республики и установлений фашистской диктатуры // ННИ. – 1968.-№2.-С. 101-110.
47. Кершоу Я. Гитлер. Пер. с англ. – Ростов-на-Дону, 1997.
48. Мельников Д.Е. Третий Рейх: практика политического терроризма // Международная экономика и международные отношения.-1990.-№1.-С. 129-138.
49. Мельников Д.Е., Черная Л.Б. Империя смерти. Аппарат насилия в нацистской Германии 1933-1945. – М., 1989.
50. Мельников Д.Е., Черная Л.Б. Некоторые проблемы германского фашизма// ННИ. - 1973.-№ 6.-С. 68-84.
51. Млечина И. Почему свинство нельзя оправдывать. Уроки Веймарской республики // Новое время. - 1992.-№18.-С.46-48.
52. Млечина И. Пробирка для нового человека: Германия 1933-1945 гг. // Новое время. – 1992.- №34.- С46-49.
53. Мерцалова Л.А. Германский фашизм в новейшей историографии ФРГ. – Воронеж, 1990. – 205 с.
54. Овчинников Л.В. Крах Веймарской республики в буржуазной историографии ФРГ. – М., 1983. – 217 с.
55. Одуев С.Ф. Идеология пруссачества и фашизм. О генезисе социальной философии фашизма // Социс. - 1975.-№3.-С.210-220.
56. Остоя-Овсяный Н. Новое о Мюнхене // ННИ. -1969.- №4.-С.78-93; №5.-С.69-84; 1970.-№1.-С83-96.
57. Пленков О.Ю. Третий рейх. Арийская культура / О.Ю. Пленков. – СПб., 2005. – 480 с.
58. Пленков О.Ю. Третий рейх. Социализм Гитлера (Очерки истории и идеологии). / О.Ю. Пленков – Спб., 2007. – С. 28-76, 77-126.
59. Проэктор Д.М. Агрессия и катастрофа. - М., 1968.
60. Проэктор Д.М. Оруженосцы Третьего Рейха. Германский милитаризм. 1919-1939. - М., 1971.-197с.

61. Проэктор Д.М. Фашизм: путь агрессии и гибель. 2-е изд., доп. - М., 1989. – С. 60-119, 120-155, 155-212.
62. Прокопенко А.С., Сергеева А.С. Восточный пакт и планы Германии // Военно- исторический журнал.-1991.-№4.-С.5-9.
63. Рахшмир П.Ю. Эволюция буржуазной историографии германского фашизма // ЕГИ. - М., 1970.-С. 432-459.
64. Рахшмир П.Ю. Происхождение фашизма.- М., 1981.
65. Розанов Г. Германия под властью фашизма.- М., 1964.
66. Руге В. Гинденбург. Портрет германского милитариста. – М., 1981.
67. Руге В. Как Гитлер пришел к власти: германский фашизм и монополии. - М., 1985.
68. Самсонов А.М. Крах фашистской агрессии 1939-1945. – М., 1982.
69. Семенов В.С. Гитлеровские планы истребления и закабаления народов// Интернационализм и отечественный прогресс. - М., 1978. - С. 248-255.
70. Сергеев Ф. Тайные операции нацистской разведки (1933-1945). - М., 1991.
71. Сиполс В. Дипломатическая борьба накануне Второй мировой войны.- М.1979.
72. Сиполс В. Тайны дипломатические. Канун Великой Отечественной. 1939- 1941.- М., 1997.- С. 170-206.
73. Случ С.З. Германо-советские отношения в 1918-1941 гг. // Славяноведение.- 1995. – № 6. – С. 14-23.
74. Случ С.З. Внешняя политика фашистской Германии 1933-1939 гг. (Основные этапы подготовки к войне) // Европа в международных отношениях. 1917-1939. – М., 1979. – С. 206-270.
75. Степанов А.С. Перед Мюнхеном: вооруженные силы Германии и Чехословакии и планы сторон к осени 1938 г. // Военно-исторический журнал.-1992.-№4-5.-С.4-9.
76. Сухоруков С. Советско-германские отношения 1917-1933 гг. в освещении советской историографии // ЕГИ.1971. - М., 1973.- С.397-420.
77. Толанд Д. Адольф Гитлер. – Т. 1-2. – М., 1993.
78. Третий Рейх: Трагедия народов. – М., 1998.
79. Фарбман Н.В. Германский реваншизм после Первой мировой войны. - Рязань, 1974.
80. Фест И.К. Гитлер: Биография. – Т. 1-2. – М., 1993.
81. Фомин В.Т. Агрессия фашистской Германии в Европе (1933-1939 гг.). - М., 1963.
82. Цимбаль К. “Великая Германия” П.Рорбаха // Вестник Московского университета: История. - 1998.- №5.- С.67-82.

83. Чихон Э. Курс германского фашизма на перевооружение и события 1936 г. // ЕГИ. - М., 1977.-С. 242-268.
84. Шпенглер О. Игра в кости за мировое господство // Социс. - 1987.-№ 6.- С. 134-145.
85. Янсен К. Как Гитлер шел к мировой войне // За рубежом.-1989.-№37.- С. 16-18.

Енциклопедії. Довідники

1. Большая советская энциклопедия: В 50-ти т./ Глав. ред. С.И. Вавилов. – 2-е изд. – М., 1950-1957.- Т. 11. – М., 1952. – С. 55-59.
2. Большая советская энциклопедия: В 30-ти т./ Глав. ред. А.М. Прохоров. – 3-е изд. – М., 1969-1978.- Т. 6. – М., 1971. – С. 374-375, 383, 571.
3. Світова історія: ХХ століття. Енциклопедичний словник / За ред. Ігора Підкови та Романа Шуста. – Львів, 2008. – С. 565-566.
4. Советская историческая энциклопедия: В 16-ти т. / Гл. ред. Е.М. Жуков.– Т. 9. – М., 1966. – С. 823-824.
5. Энциклопедия Третьего рейха / Сост. С. Воропаев. – М., 2000. – 529 с.

Наочні посібники

1. Карти: “Західна Європа після Першої світової війни”, “Встановлення фашистських диктатур у деяких країнах Європи. 1920 – 1935 рр.”.

Інтернет-ресурси

- <http://readbookz.com/book/167/5120.html>
- <http://myrefs.org.ua/index.php?view=article&id=6072>
- http://referaty.pp.ua/abstracts/ua/istoriya/istoriya_9761_4.php
- <http://lib.rus.ec/b/360496/read>

Тема 6. Буржуазно-демократична революція і громадянська війна в Іспанії (1931-1939 рр.)

Заняття перше

1. Революційна криза 1930-1931 рр.
2. “Квітнева республіка” (квітень 1931-листопад 1933 рр).
3. “Чорне дворіччя” (листопад 1933-лютий 1936 рр.) – “республіка контрреформ”.
4. Перемога Народного фронту на парламентських виборах 16 лютого 1936р. Підготовка та початок фашистського заклоту.

Реферати

1. Економічна криза в Іспанії. Загострення політичної ситуації, наростання республіканського руху.

2. Завдання, рушійні сили революції.
3. Ідеологія іспанського фашизму.
4. Народний фронт в Іспанії: доктринальні установки і політична практика.

Заняття друге

1. Громадянська війна в Іспанії.
2. Політика Великої Британії, Франції і США в “іспанському питанні”.
3. СРСР, Комінтерн і Іспанська республіка Народного фронту.
4. Причини поразки республіки Народного фронту. Уроки громадянської війни в Іспанії.

Реферати

1. Причини виникнення та характер громадянського конфлікту в Іспанії.
2. Рух міжнародної солідарності з республіканською Іспанією. Інтербригади у національно-революційній війні іспанського народу.
3. Вітчизняна історіографія Громадянської війни в Іспанії.

Література і джерела

Опубліковані документи і матеріали

1. Ботин М. С. С тобой Испания: Военные мемуары. – М., 1976. – 208 с.
2. Вместе с патриотами Испании. Воспоминания участников национально-революционной войны в Испании. – К., 1986. – 390 с.
3. Еренбург И. Испанские репортажи, 1931-1939. – М., 1996. – 398 с.
4. Ибаррури Д. Воспоминания: борьба и жизнь. – М., 1988.
5. Ибаррури Д. Национально-революционная война испанского народа против итало-германских интервентов и фашистских мятежников (1936 – 1939гг.) // Вопросы истории. – 1953. - №11. – С.11 – 29.
6. Лато Л. В трудные годы: воспоминания и размышления борца-коммуниста. – М., 1980. – 301с.
7. Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи та Америки (1918 – 2007): Навч. посіб. – К., 2008. – С. 130-142.
8. Солидарность народов с Испанской республикой. 1936 – 1939. – М., 1972. – 260 с.
9. Фишер Г. Мы из батальона Линкольна: Воспоминания американца-интербригадовца // США. Экономика, политика, идеология . – 1986. - №10. – с. 88 – 92.
10. Хонисман П. С. Братская помощь трудящихся Западной Украины испанскому народу в борьбе з фашизмом (1936 – 1939 гг.). – Львов, 1989. – 708 с.
11. Хрестоматія по новейшій історії. Под ред. Б.Г. Гафурова: В 3 т. – М., 1960. – Т.1- С. 397 – 399; 399 – 400; 401 – 402; 402 – 403; 404 – 407.

Загальні роботи

1. Всемирная история: В 10 т. – М., 1961 – 1965. Т. 9. – С. 332 – 352.
2. Всемирная история: В 24 т./ А. М. Бадак, И.Е., Войнич Н. М. Волчек и др. – Т.22. – Москва - Минск, 2000. – С. 298 – 301.
3. Гарсиа Х. Испания XX века. – М., 1967. – 486 с.
4. Дюпю И.Э. Дюпю И.Т. Всемирная история воен. Книга четвертая. – Санкт-Петербург – Москва, 2000. – С. 33-41.
5. Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. Пер. з фр. Є. Марічева, Л. Погорелової, В. Чайковського – К., 1995. – С. 170 – 172.
6. История Испании и Португалии. – М., 2002.
7. Испания 1918 – 1972. Исторический очерк – М., 1975. – С. 28-66, 67-147, 148-202, 203-248.
8. История фашизма в Западной Европе. – М., 1978.- С. 287-340.
9. Красиков А. Испания и мировая политика. Полвека дипломатической истории. – М., 1989.
10. Манькин А. С. Новая и новейшая история стран Западной Европы и Америки. – М., 2004.
11. Международное рабочее движение. Вопросы истории и теории. – М., 1981. – Т. 5. Розд. 6
12. Нольте Э. Европейская гражданская война (1917 – 1945). Национал-социализм и большевизм. – М., 2003.
13. Тоталитаризм в Европе XX века. Из истории идеологий, движений, режимов и их преодоления. – М., 1996. – 198 с.

Спеціальна література. Монографії. Статті

1. Война и революция в Испании 1936 – 1939 гг.: Пер. с исп.: В 2 т. – М., 1968.
2. Гарсиа-Каселес К.К. Испанский фашизм: истоки и особенности. – М., 1989.
3. Гальего И. Опыт и уроки национально-революционной войны в Испании // Комунист. – 1986. - №17. – С. 111-119.
4. Гарсиа Х. Испания Народного фронта. – М., 1957.
5. Гарсиа Х. Диктатура Примо де Ривера. – М., 1963. – 366 с.
6. Галан Х. М. Крушение монархии в Испании (1917 – 1931 гг.). – М., 1959 – 134 с.
7. Дамс Х.Г. Франсиско Франко. – Ростов-на-Дону, 1999.
8. Емниц Я. Итало-германская интервенция в Испании и политика “невмешательства” // Проблемы испанской истории. – М., 1984. – С. 240 – 248.

9. Кольцов М.Е. Испания в огне. Испанский дневник: в 2-х тт.. – Т. 1-2. – М., 1987.
10. Малай В.Д. Начало гражданской войны в Испании в 1936 г. и проблема невмешательства. По материалам архива внешней политики РФ // Новая и новейшая история (НИИ). – 2006. - №6. – С. 28-45.
11. Малай В., Новиков М. Освещение Гражданской войны в Испании 1936-1939 гг на страницах английского исторического журнала // НИИ.-2003. - №1. – С. 200-209.
12. Малай В.В. Международные аспекты Гражданской войны в Испании. – М., 1989.
13. Мещеряков М. Т. Вся жизнь – борьба (о Хосе Диасе). 2 изд. – М., 1980.
14. Мещеряков М. Т. Испания в огне. – М., 1971.
15. Мещеряков. М. Т. Испанская республика и Коминтерн. – М., 1981. – 222 с.
16. Мещеряков М. Т. Интернациональные бригады в Испании // НИИ. – 1979. - №4. – С. 37-55.
17. Мещеряков М.Т. СССР и Гражданская война в Испании // Отечественная история. – 1993. - №3. – С. 39-56.
18. Мещеряков М.Т. Судьбы интербригад в Испании по новым документам // Осмысление истории. – М., 1996.
19. Моташкова С. Гражданская война в Испании. – М., 1981.
20. Новиков М. В. Проблемы истории национально-революционной войны испанского народа в новейшей буржуазной литературе: Критика современных буржуазных исторических концепций. – Ярославль, 1977. – С. 60 – 99.
21. Павлов Е.И. Гражданская война в Испании 1936 – 1939 гг. Отношение и влияние стран Европы и США на начало, ход и итоги войны. – Екатеринбург, 1998.
22. Пожарская С.П. Генералиссимус Франко и его время // НИИ. – 1990. - №6.
23. Пожарская С. П. Испания и США. Внешняя политика и общество. 1936 – 1976. – М., 1982. – С. 20-80.
24. Пожарская С.П., Шубин А.В. Гражданская война в Испании и фашизм // Тоталитаризм в Европе XX века. Из истории идеологий, движений, режимов и их преодоления. – М., 1996.
25. Пожарская С. П. Гражданская война в Испании в контексте международных отношений в канун Второй мировой войны // Европа между миром и войной. 1918 – 1939. – М., 1992. – С. 152 – 172.

26. Пожарская С. П. От 18 июля 1936 года – «долгий путь». – М., 1971. – 240 с.
27. Пожарская С. П. Тайная дипломатия Мадрида. Внешняя политика Испании в годы Второй мировой войны – М., 1971. – С. 20-58.
28. Пожарская С.П. Франкизм // Фашизм и антидемократические режимы в Европе. – М., 1981.
29. Престон П. Франко. – М., 1999. – 702 с.
30. Потапов И.И. Характеристика режима Франко в западной литературе // ННИ. – 2002. - №4. – С. 169-177.
31. Репневский А. В. Этапы и направления развития американской и английской буржуазной историографии национально-революционной войны в Испании // Общественные движения и классовая борьба в странах Западной Европы и Америки в XIX – XX вв. – Ленинград, 1979. – С. 67 – 76.
32. Рыбалкин Ю. Операция “Х”. Советская военная помощь республиканской Испании (1936 – 1939). – М., 2000. – 212 с.
33. Сиполс В. Я. Испания в огне // Сиполс В. Я. Дипломатическая борьба накануне Второй мировой войны. – М., 1989. – С. 122 – 133.
34. Сариа Х. Война и революция в Испании 1936 – 1939 гг.: в 2-х тт. – М., 1987.
35. Томас Х. Гражданская война в Испании 1931-1939 гг. – М., 2003.
36. Тулаев П. Консервативная революция в Испании. – М., 1994.
37. Ходжес Г.Э. Франко. Краткая биография. – М., 2003.

Енциклопедії. Довідники

1. Большая советская энциклопедия: В 50-ти т. / Глав. ред.. С.И. Вавилов. – 2-е изд. - М., 1950 - 1957. – Т. 18. – М., 1955. – С. 553-558.
2. Большая советская энциклопедия: В 30-ти т. Глав. ред.. А.М. Прохоров. – 3-е изд. – М., 1969 – 1978. – Т. 10. – М., 1972. – С. 503-504.
3. Советская историческая энциклопедия: В 16 т. / Гл. ред. Е.М. Жуков. – М., 1965. – Т.6. – С. 429-444.
4. Світова історія: XX століття. Енциклопедичний словник/ За ред.. Ігора Підкови та Романа Шуста. – Львів, 2008. – С.354-358.

Наочні посібники

1. Карта “Громадянська війна в Іспанії і італо-німецька інтервенція (липень 1936р. – березень 1939р.)”.

Интернет-ресурси

- http://osvita.ua/vnz/reports/world_history/31746/
<http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=55745>
<http://stud24.ru/history/vstanovlennya-diuturaturi-ffranko/449575-1699075-page1.html>

[http://ua-](http://ua-referat.com/%D0%93%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D1%8F%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0_%D0%B2_%D0%86%D1%81%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%97_1936-1939_%D1%80%D1%80.)

[referat.com/%D0%93%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D1%8F%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0_%D0%B2_%D0%86%D1%81%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%97_1936-1939_%D1%80%D1%80.](http://ua-referat.com/%D0%93%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D1%8F%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0_%D0%B2_%D0%86%D1%81%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%97_1936-1939_%D1%80%D1%80.)

Тема 7. Народний фронт у Франції (1935-1938 рр.)

1. Економічна криза 1930-1935 рр. Наступ фашизму у Франції.
2. Рух за Народний фронт. Програма, перемога Народного фронту на виборах у квітні-травні 1936 р. Страйки, закони 1936 р.
3. Внутрішня політика урядів Народного фронту.
4. Зовнішня політика урядів Народного фронту.
5. Досягнення, криза, поступовий занепад і остаточний крах Народного фронту, його значення.
6. Історіографія Народного фронту.

Реферати

1. Народний фронт у Франції і республіканська Іспанія.
2. Мюнхенська угода і її вплив на розпад Народного фронту.
3. Соціальні завоювання трудящих у період Народного фронту. Їх неоднозначна оцінка в історіографії.

Література і джерела

Опубліковані документи і матеріали

1. Димитров Г. Избранные произведения. – М., 1957. – Т. 1. – С. 407 – 409.
2. Торез М. Сын народа. – М., 1959. – Т. 1. С. 73 – 96, 104 – 186, 201 – 288, 316 – 351.
3. Торез М. Избранные произведения. – М., 1959. – Т.1. – С. 73-96, 104-186, 201-288, 316-351.
4. Эррио Э. Из прошлого. Между двумя войнами. 1914 – 1936. Пер. с франц. – М., 1958.
5. Хрестоматия по новейшей истории: В 3т. – М., 1960. – Т. 1. – С.154 – 155, 159, 235 – 240, 255, 375 – 378.

Загальні роботи

1. Всемирная история: В 10т.-М.,1962.-Т.9-С.353-363.
2. Всемирная история: В 24 т. / А.М. Бадак, И.Е. Войнич, Н.М. Волчек и др.- Т. 22. – Минск-Москва, 2000. – С. 293 – 296.
3. Вопросы истории и теории.В 7-ми томах.-М.,1981.-Т.5

4. Дюррозель Ж.Д.Исторія дипломатії від 1919 року до наших днів.Пер. з фр. Є.Марічева, Л.Погорелової, В.Чайковського.- К., 1995.-С.194-196
5. История Франции: В 3 т. Под. ред. Манфреда Л. З.-М. 1973.-Т.3 .-С-138-194.
6. Очерки рабочего движения во Франции (1917-1967) Под. ред. В.С. Бойцова, А.Л. Ефимовой, В.В. Любимовой.. – М., 1968. – Гл. 4, 5.

Підручники і навчальні посібники

1. Борисов Ю.В. Новейшая история Франции. 1917-1964. – М., 1966. – С. 66-90, 91-117.
2. Егоров Ю.В. Народный фронт во Франции. (Внутриполитическая борьба во Франции в 1934-1938 гг.) Курс лекций. – Ленинград, 1972. – 290 с.
3. Кравченко Е.А. Народный фронт во Франции (1934-1938).-М.,1972.-280с.
4. Смирнов В.П. Новейшая история Франции.1918-1975. Учебное пособие для студентов вузов.-М.,1979.-С.115-174.
5. Язьков Е. Ф. История стран Европы и Америки в новейшее время (1918 – 1945). Курс лекций. – М., 2000., - С. 274 – 312.

Спеціальна література. Монографії. Статті

1. Адо А. В., Смирнов В. П. Послевоенная французская историография новой и новейшей истории Франции // Новая и новейшая история (ННИ). – 1977. - №6. - С. 150 – 166.
2. Антюхина – Московченко В. А. Провал фашистского мятежа 6 февраля 1934 г. и зарождение Народного фронта во Франции // ННИ. – 1959. - №6. – С.54-75.
3. Бендрикова Л. А. Франция в 1929 – 1939 гг. – М., 1957. – 87 с.
4. Белоусова З.С. Французская дипломатия накануне Мюнхена.– М., 1964.- С. 168-218, 219-282.
5. Белоусова З. С. Франция и европейская безопасность.ь 1929 – 1939. – М., 1976.
6. Борисов Ю. В. Советско – французские отношения (1924 – 1945 гг.). – М., 1964.
7. Виллар К. Франция в начале 30-х годов: годы мирового экономического кризиса // Французский ежегодник (ФЕ). 1981. – М., 1983. – С. 70 – 90.
8. Виллар К. У истоков единого фронта (40 лет Народного фронта во Франции) // ФЕ. – 1976. – С. 61 – 70.
9. Дунаевский В. А. , Гусев В. В. Русско-французские и советско-французские отношения в освещении советской историографии (1917 – 1967 гг.) // ФЕ. 1967.– М., 1968. – С. 303 – 343.

10. Егоров Ю. В. Майско-июньская забастовка 1936 г. во Франции и тактика ФКП // ФЕ. 1971. - М., 1973. - С. 250 – 268.
11. Егоров Ю. В. Народный фронт во Франции: значения и уроки (Некоторые проблемы историографии) // Критика новейшей буржуазной историографии. – Ленинград, 1976. - С. 234 – 253.
12. Егоров Ю. В. Англо – американская буржуазная историография Народного фронта во Франции // Вопросы истории. – 1971. - №12. – С. 159 – 164.
13. Егоров Ю. В. Народный фронт во Франции: некоторые проблемы истории историографии: (1932 – 1937) // ФЕ., М. – 1985. – М., 1987. – С. 281 – 304.
14. Егоров Ю. В. Советская историография Народного фронта во Франции // ФЕ., 1976. - М., 1976. – С. 70 – 87.
15. Кравченко Е.Н. Июньские забастовки 1936 г. и начало социального законодательства Народного фронта // Фе. 1969. – М., 1971. – С. 92-108.
16. Кравченко Е. А. Народный фронт во Франции и колонии // ФЕ. 1975.– М., – С. 219 – 226.
17. Кравченко Е. А. Основные противоречия в Народном фронте по вопросам внутренней и внешней политики // ФЕ., 1967. – М., 1968. – С. 160 – 177.
18. Краснопольская Н. Я. Тактика французской коммунистической партии в период майско-июньских забастовок 1936 года// Вопросы новой и новейшей истории Франции. – Рязань, 1976. – С. 15 – 43.
19. Кузнецов Б. П. Аграрный кризис и крестьянское движение во Франции в 1930 – 1938 гг. // ФЕ. 1963. – М., – С. 150 – 175.
20. Кунина М.Л. Социалисты Франции и проблемы единого рабочего фронта (1920 – 1934) // ФЕ. 1971. – М., 1973. – С. 216-230.
21. Кунина И. Л., Маркова В. Д. Коммунисты Франции в борьбе за Народный фронт (1934 – 1936 гг.). – М., 1961. – 207 с.
22. Коньо Ж. Народному фронту 40 лет (перевод Е. А. Кравченко) // ФЕ. – 1976. – С. 31 – 45.
23. Коньо Ж. Жоанес Морис Торез – человек борец. – М., 1975. – 159 с.
24. Малафеев К. Л., Демидов С. В. Эдуард Даладьё: человек и политик (французский премьер-министр и министр обороны, 1884 - 1970) // ННИ. – 2001. - №4. – С. 98 – 123.
25. Оливери А. Народный фронт в Марселе в 1935 – 1936 гг.// ФЕ., 1969. – М., 1971. – С. 109 – 143.
26. Покровская С.А. Движение «Листердам-Плейель и народный фронт во Франции (1934 – 1936 гг.) // ФЕ. 1975. – М., 1977. – С. 53-70.

27. Перминова А. И. Новейшая советская историография о Народном фронте во Франции // Вопросы истории. – 1969. - №3. – С. 157 – 167.
28. Поровская С. А. Движения против войны и фашизма во Франции. 1932 – 1939 гг. – М., 1980. – 225 с.
29. Разуваев В. «Московские процессы» - удар по левым силам во Франции (1936 – 1938 гг.) // Новое время. – 1989. - №20. – С. 42 -43.
30. Рубинский Ю. И. Тревожные годы Франции. Борьба классов и партий от Версаля до Мюнхена (1919 – 1939). – М., 1973. – С. 189-261, 262-323, 343-441.
31. Салычев С. С. Французская социалистическая партия в период между двумя мировыми войнами 1921 – 1940. – М., 1973. – С. 266-314, 315-397.
32. Севрюк Е. П. Национальная конференция Французской коммунистической партии в Иври 23-26 июня 1934 года и ее историческое значение // Вопросы новой и новейшей истории Франции. – Рязань, 1976. – С. 5-17.
33. Семенов А. Л. Народный фронт во Франции в освещении французских историков// НИИ. – 1984. - №5. – С. 179 – 186.
34. Стегарь С. А. Политика французского правительства в испанском вопросе в 1936 - 1939 годы // Вопросы истории. – 1965. - №1. – С. 45 – 54.
35. Трунский Ю. Г. Аграрный кризис 30-х годов XX в. во Франции и его социально-экономические последствия // ФЕ. 1973. – М., 1973. – С. 83 – 96.
36. Фролкин Н. М. Движение за единый антифашистский Народный фронт во Франции // Международная солидарность трудящихся в борьбе против фашизма и угрозы войны. 1933 – 1939. – К., 1984. – С. 148 – 160.

Енциклопедії. Довідники

1. Большая советская энциклопедия: В 50-ти т. / Глав. ред.. С.И. Вавилов. – 2-е изд. - М., 1950 - 1957. – Т. 29. – М., 1954. – С. 172.
2. Большая советская энциклопедия: В 30-ти т. Глав. ред.. А.М. Прохоров. – 3-е изд. – М., 1969 – 1978. – Т. 17. – С. 285 – 286.
3. Світова історія: XX століття. Енциклопедичний словник/ За ред. Ігора Підкови та Романа Шуста. – Львів, 2008. – С.554-554.
4. Советская историческая энциклопедия: В 16 т. / Гл. ред. Е.М. Жуков – М., 1966. – Т. 9. – С. 974 – 975.

Наочні посібники

1. Карта “Західна Європа після Першої світової війни”.

Інтернет-ресурси

<http://www.agitclub.ru/front/fran/frontpopulaire.htm>

<http://myreferat.net/referats/143/11503/?page=11>

<http://www.agitclub.ru/front/fran/frontpopulaire.htm>

<http://newpol.org/content/popular-front-social-and-political-tragedy-case-france>

Тема 8. “Новий курс” Ф.Д.Рузвельта у США (1933-1939 рр.)

1. Соціально-економічна криза 1929–1933 рр. і її вплив на політичну ситуацію у США. Перемога демократичної партії на президентських виборах 1932 р.
2. Неолібералізм-теоретична база “нового курсу”.
3. Перший етап реформ Ф.Рузвельта (1933–1934 рр.).
4. Другий етап реформ Ф.Рузвельта (1935–1938 рр.).
5. Зовнішня політика уряду Ф.Рузвельта в 1933–1939 рр.
6. Історіографія “нового курсу”.

Реферати

1. Антикризові заходи президента Г. Гувера.
2. Психолого-політичний портрет Ф. Рузвельта.
3. Реформи Ф. Рузвельта у фінансово-економічній сфері США.
4. Аграрна політика Ф. Рузвельта.
5. Перетворення державного регулювання економіки і соціальних відносин у постійний фактор розвитку США.

Основна література і джерела

Опубліковані документи і матеріали

1. Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи та Америки (1918 – 2007): Навч. посіб. – К., 2008. – С. 116-128.
2. Пономарев М.В., Смирнова С.Ю. Новая и новейшая история стран Европы и Америки: практическое пособие: в 3 ч. – М., 2000.- Ч.3. – С. 167-171.
3. Рузвельт Э. Его глазами. – М., 1947.
4. Стегарь С.А. Практикум по новейшей истории (1917 – 1945). Вып. 2. – М., 1980. – С. 60-78.
5. Хрестоматия по всеобщей истории государства и права/ Под ред. З.Л. Черниловского. – М., 1996.
6. Хрестоматия по новейшей истории. / Под ред. Б.Г. Гафурова: В 3 т. – М., 1960.- Т.1. – С. 516-519, 522-526, 529-534, 537-539.

Загальні праці

1. Аданова Е.В. Новейшая история США 1919-1939 гг. – М., 1962.
2. Борко Ю.А. Капитализм и общественный прогресс. – М., 1990.

3. Волобуев В.П. Кризис послевоенного государственного монополистического капитализма (к перестройке государственно-монополистического регулирования экономики) // Проблемы американистики. – Выпуск 5. – 1987. – №5. – С.23–18.
4. Волобуев В.П. Некоторые тенденции социально-экономического и социально-политического развития США. – М., 1987.
5. Всемирная история: В 10 т. – М., 1962. – Т.9. – С. 178-182; 402-415.
6. Всемирная история: В 24 т. / А.М. Бадак, И.Е. Войнич, Н.М. Волчек и др. - Т. 22 – Минск-Москва, 2000. – С. 250-262.
7. Зубок Л.И., Яковлев Н.Н. Новейшая история США (1917-1968). – М., 1972. – С. 54-98.
8. Иванян Э.А. Белый дом: президенты и политика. – М., 1976.
9. История США: В 4-х т./ Под ред. Севастьянова Г.Н. – М., 1983-1987. – Т.3.
10. История мировой экономики. Хозяйственные реформы 1920-1990-х гг./ Под ред. А.Н. Марковой. – М., 1995.
11. Очерки новой и новейшей истории США: В 2 т. – М., 1977 – 1979. – Т.2.
12. Лан В.И. США от Первой до Второй мировой войны. – М., 1979.
13. Сивачев Н.В., Язьков Е.Ф. Новейшая история США: 1917-1980. – М., 1980. – С. 76-127.
14. Согрин В.В. Политическая история США, XVII-XX вв. – М., 2001.
15. Согрин В.В. Белый дом: президенты и идеология. – М., 1998.
16. Шлезингер А. Циклы американской истории. – М., 1992.
17. Экономическая история зарубежных стран / Под ред. В.И. Голубовича. – М., 1996.

Підручники і навчальні посібники

1. Иванян Э.А. История США: пособие для вузов / Э.А. Иванян. – 2-е изд., испр. – М., 2006. – С. 393-411.
2. Сивачов Н.В., Язьков Е.Ф. Новейшая история США. Учеб. пособие. – М., 1980. – С. 76-127.
3. Согрин В.В. История США. Учебное пособие. – СПб, 2003. – С. 106-112, 113-122.
4. Стегарь С.А. Практикум по новейшей истории (1917 – 1945). Вып. 2. – М., 1980. – С. 52-60.

Спеціальна література. Монографії. Статті

1. Американские президенты: 41 портрет. – Ростов-на-Дону, 1997. – С. 402-422.
2. Бернс Дж.-М. Франклин Рузвельт. Человек и политик. – М., 2004.

3. Беристейн И. Заботливое общество. “Новый курс”, рабочий класс и великая депрессия. – М., 1987.
4. Горохов А.Г. Американская буржуазная историография о политике “добраго соседа” в годы “нового курса”. – М., 1972.
5. Дилин М. Политик и время // Рабочий класс и современный мир. – 1989. – №2. – С.209-213.
6. Дмитриев А.В. Рузвельт об американо-советских отношениях. – М.,1970.
7. Золотухин В.П. Фермеры и Вашингтон. – М.,1968.
8. Колодий А.Ф. “Новый курс” и мелкие фермеры. -М.,1971.
9. Колодий А.Ф. Рузвельт - сторонник сотрудничества с Советским Союзом.-М.,1972.
10. Коломойцев В.Э. 100 дней президента Ф.Д. Рузвельта: 2-е изд., доп. и перераб. – К., 1998.
11. Королькова И. “Новый курс” Рузвельта. – М., 1992.
12. Кредер А.А. Американская буржуазия и “новый курс” 1933-1940гг.- Саратов,1989.
13. Кредер А.А. Некоторые вопросы развития американской либерально-реформистской мысли (1929-1938)// Американский ежегодник .- М.,1977.-С.5-28.
14. Ловитт Р. “Новый курс”.- М.,1987.
15. Майроф Б. Лики демократии. Американские лидеры: герои, аристократы, диссиденты, демократы. – М., 2000.
16. Мальков В.Л. Дипломатия США накануне и после Мюнхена// Вопросы истории.-1988.-№10.-С. 24-43.
17. Мальков В.Л. “Новый курс” в США. Социальные движения и социальная политика. – М., 1973.
18. Мальков В.Л. Рабочая политика Ф.Рузвельта (1933-1949) // Вопросы истории.-1975.-№9.-С.33-49.
19. Мальков В.Л., Наджафов Д.Г. Америка на перепутье. Очерк социально-политической истории “нового курса” в США.-М.,1967.
20. Мальков В.Л. Франклин Рузвельт - проблемы внутренней политики и дипломатии. – М., 1988. – С. 3-162.
21. Манькин А.С. “Эра демократов”: партийная перегруппировка в США. 1933 – 1952. – М., 1990.
22. Новый курс Ф. Рузвельта: значение для США и России. Материалы научной конференции: г. Москва, 31 октября – 2 ноября 1995 г. – М., 1996. – 250 с.
23. Печатнев В.О. За кулисами выработки “нового курса”// Вопросы истории.-1979.-№7.-С.112-113.

24. Сивачев Н.В. “Новый курс” Рузвельта // Вопросы истории. – 1981. – №9. – С.45–63.
25. Трубайчук А.Ф. Франклін Рузвельт. XX століття: історія в портретах. – К., 1995. – С. 31-83.
26. Уткин И.А. Дипломатия Ф. Рузвельта. – Свердловск, 1990. – С. 29-95.
27. Шкундин М.З. К истории государственно-монополистической социальной политики США (1929-1939). – М., 1980. – 212 с.
28. Яковлев Н.Н. Ф. Рузвельт: человек и политик. (Новое прочтение). – М., 1981.
29. Яковлев Н.Н. Ф. Рузвельт // Книга для чтения по новейшей истории 1917–1945. – М., 1985.

Енциклопедії. Довідники

1. Большая советская энциклопедия: В 30-ти т./ Глав. ред. А.М. Прохоров. 3-е изд. – Т.18. – М., 1974. – С.86.
2. Світова історія: XX століття. Енциклопедичний словник / За ред.. Ігора Підкови та Романа Шуста. – Львів, 2008. – С. 702-703.
3. Советская историческая энциклопедия: В 16-ти т. / Гл. ред. Е.М. Жуков – Т. 10. – М., 1967. – С. 296-297.

Наочні посібники

1. Карта “Світ у 1918-1939 рр.”

Інтернет- ресурси

<http://www.mhric.org/fdr/fdr.html>

<http://www.zen.in.ua/nov%D1%96tn%D1%96j-chas/spoluchen%D1%96-shtati-ameriki/novij-kurs-frankl%D1%96na-ruzvelta>

<http://do.gendocs.ru/docs/index-29695.html?page=4>

<http://www.bibliotekar.ru/teoria-gosudarstva-i-prava-5/67.htm>

<http://www.finansy.ru/publ/macro/004smirnov.htm>

Тема 9. Виникнення вогнища воєнної небезпеки в центрі Європи. Експансія фашистських держав і політика вмиротворення агресора (1933 – 1938 рр.)

1. Геополітична програма німецького націонал-соціалізму. Зовнішньополітичний курс Гітлера. Політика західних держав пошуку компромісу з нацистською Німеччиною . Конференція в Стрезе (11-14 квітня 1935 р.).
2. Зміцнення міжнародного становища СРСР . Франко-радянські переговори про створення регіональної системи колективної безпеки – Східноєвропейського договору безпеки (Східного пакту) і позиції

держав. Радянсько-французький і радянсько-чехословацький договори про взаємодопомогу (травень 1935 р.), їх оцінка.

3. Експансія фашистських держав у Європі в середині 30-х років. Становлення їх військово – політичного союзу : “вісі Берлін – Рим – Токіо”.
4. Політика вмиротворення Німеччини (1937-1938 рр.). Аншлюс Австрії. Судетська криза. Мюнхенська конференція (29-30 вересня 1938 р.) і її рішення. Крах Версальської системи.

Реферати

1. Конвенція про визначення агресії. Причини її відхилення державами-гарантами Версальської системи – Великою Британією і Францією. Підписання її Радянським Союзом і більшістю східноєвропейських держав.
2. “Пакт чотирьох”.
3. Радянсько-італійський договір про дружбу, ненапад і нейтралітет.
4. Виникнення вогнища війни на Далекому Сході. Розпад Вашингтонської системи.

Основна література і джерела

Опубліковані документи і матеріали

1. Бенеш З. Воспоминания о трагедии // Новое время.-1989.-№11. - С. 39-42.
2. Год кризиса, 1938-1939. Документы и материалы: 2 т., Т. 1. 29 сентября 1938 г. – 31 мая 1939 г. – М., 1990. – Док. №62, 175, 177.
3. Документы и материалы кануна Второй мировой войны. 1937 – 1939. Т.1. Ноябрь 1937 г. – дек. 1938 г. / М-во иностр. дел СРСР/ Редкол.: Земсков И.Н. и др. – М., 1981. – 302 с.
4. Документы внешней политики СССР.- Т. XVI.-М., 1970.-Док. № 332, 337; Т.ХVII.-М., 1971.- Док. № 138, 151, 154, 218, 397, 398, 417, 418.; Т. ХVIII. – М., 1972. Док. №205, 209, 220, 223, 224.
5. Документальні матеріали зі всесвітньої історії:Практикум для студентів.–Ніжин, 2000.– С.76-84.
6. Накануне, 1931-1939 : Как мир был ввергнут в войну.Краткая история в документах, воспоминаниях и комментариях.–М.,1991.
7. Нюрнбергский процесс над главными немецкими военными преступниками. Сб. материалов: В 7 т. - Т.2.-М., 1958. - С.18-22.
8. Политбюро ЦК РКП (б) – ВКП (б) и Европа. Решения “особой папки”.1923-1939.Редкол.: Г.Адибеков и др. – М., 2001. – Док. № 207, 215, 219.

9. Системная история международных отношений. События и документы. 1918-2000: В 4 т. – Т.2: Документы 1918-1945. Сост. А.В.Мальгин. – М., 2000. – Док. 70-79, 80-86.
10. СССР в борьбе за мир накануне Второй мировой войны (сент. 1938 – авг. 1939г.). Документы и материалы. - М., 1971. – 671 с.
11. Хрестоматия по новейшей истории/ Под ред. Б.Г. Гафурова: В 3 т.-М., 1960.-Т.1.- С.223-229, 231-271.

Загальні роботи

1. Всемирная история: В 10 т. - М., 1962.-Т.9.-С. 316-331, 338-342, 485-502. Всемирная история: В 24 т. / А.Н.Бадак, Н.М. Войнич, Н.М. Волчек и др. – Т. 22. – Минск-Москва, 2000. – С. 195-197, 343-350.
2. Дюрозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Пер. з фр. Є.Марічева, Л. Погорелової, В.Чайковського. – К., 1995. -С.138-155, 156-200.
3. Загладин Н.В. История успехов и неудач советской дипломатии. – М., 1990. – Гл. 2.
4. История внешней политики СССР. 1917 – 1985: В 2 т. – 5-е изд. / Под ред. А.А. Громыко, Б.Н. Пономарева. – Т. 1 (1917-1945). – М., 1986. – С. 271-328.
5. История Второй мировой войны. 1939-1945: В 12 т. - Т.1. - М., 1973. - С.26-36, 36-42.
6. История дипломатии / Под ред. А.А. Громыко и др.: В 5 т. - 2-е изд. - Т.3. (1914-1939). - М., 1965.
7. История международных отношений и внешней политики СССР. 1917-1967 / Под ред. В.Г. Трухановского. - В 3 т. - Т.1. 1917-1939. - М., 1967. – С. 292-317, 318-335, 336-346.
8. История международных отношений и внешней политики СССР 1917-1987.: в 3 т. - Т.1. (1917-1945). Ред. т. И.А.Кирилин. - М., 1986.
9. Риббентроп и фон. Тайная дипломатия 3-го Рейха. / Пер. с нем. Г.Я. Рудого. - Смоленск - М., 1999. - С. 45-60.
10. Системная история международных отношений в двух томах / Под ред. А.Д. Богатурова. – Том первый. События 1918-1945 годов. – М., 2006. – С. 252-293.
11. СССР, Франция и эволюция Европы в 30-е годы. Сборник научных статей / Редкол.: М.М. Наринский (отв. ред.) и др.– М.,2003.
12. СССР в борьбе против фашистской агрессии 1933-1945. 2-е изд. Перераб. и доп. Ответст. ред. акад. А.Л. Нарочницкий. – М., 1986. – С. 8-68, 69-127.
13. Ширер У. Взлет и падение Третьего Рейха : В 2-х т.-Т.1. - М., 1991.

14. Эннио Ди Нольфо. История международных отношений (1918-1999 гг.) : Пер. с англ. / Под ред. М.М. Наринского. В 2 т.–Т.1.–М., 1999.

Підручники і навчальні посібники

1. Внешняя политика Советского Союза. Предисл. А.А. Громыко. – 3-е изд., переработ. доп. - М., 1985.
2. Горохов В.Н. История международных отношений. 1918-1939: Курс лекций.–М.,2004.
3. История международных отношений: Учебное пособие / Колл. авт., под ред. Г.В. Каменской, О.А.Колобова, Э.П. Соловьева. – М., 2007. – С. 337-367.
4. Клейменова Н.Е., Сидоров А.Ю. Версальско-Вашингтонская система международных отношений: Проблемы становления и развития: Курс лекций по истории международных отношений (1918-1939).-Ч.1.- М.,1995.
5. Міжнародні відносини 1918-1939 рр. / Мухіна Н.В. - Навч. посібник. - К., 1996.
6. Цветков Г.М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917-1945 рр.- К., 1997. – С. 104-140.
7. Сидоров А.Ю.,Клейменова Н.Е. История международных отношений.1918-1939 гг.:Учебник.– М.,2006.– С. 175-206, 207-242, 243-265.

Спеціальна література. Монографії. Статті

1. Белоусова З.С. Европейская политика Великобритании и Франции: противоречия и сотрудничество // Европа между миром и войной 1918-1939.– М.,1992.– С. 57-101,102-129.
2. Белоусова З.С. СССР в контексте международных отношений 30-х годов // Советская внешняя политика,1917-1945. Поиски новых подходов.– М., 1992.
3. Белоусова З.С. Франция и европейская безопасность. 1929-1938.– М.,1976.– Гл. 1-3.
4. Борисов Ю.В. Советско – французские отношения, 1924-1945.– М., 1964.
5. Демидов С.В. Международные отношения в Европе в 1919-1939 гг.– М.,2001.– Гл. 5, 6, 8, 9.
6. Иванов А.Г. Великобритания и мюнхенский стовор / В свете архивных документов // Новая и новейшая история (НИИ).– 1988.– № 6.
7. Исраэлян В.Л., Кутаков Л.Н. Дипломатия агрессоров.– М.,1967.
8. Киссинджер Г. Дипломатия: Пер с англ.– М.,1997.– Гл. 12.
9. Кошкин А.А. Крах стратегии “спелой хурмы”. Военная политика Японии в отношении СССР, 1931-1945 гг.– М.,1989. – С 11-66.

10. Лопухов Б.Р. Германский и итальянский фашизм на пути к войне // Европа между миром и войной 1918-1939 / Под ред. А.О. Чубарьяна.– М., 1992.– С. 20-56.
11. Матвеев В.А. Провал мюнхенской политики (1938-1939 гг.).– М., 1955.
12. Мюнхен – предверие войны: Исторические очерки / АН СССР. Ин-т славяноведения и балканистики. Отв. ред. В.К.Волков.– М., 1988. – 312 с.
13. Остоя-Овсяный И.Д. Мюнхенское соглашение – кульминация политики попустительства агрессору // Европа в международных отношениях.– М., 1979.– С. 309-321.
14. Остоя-Овсяный И.Д. Новое о Мюнхене (На материалах английских архивов) // ННИ. – 1969. – № 4. – С. 78-93; № 5. – С. 69-84.
15. Пожарская С.П. Гражданская война в Испании в контексте международных отношений в канун Второй мировой войны // Европа между миром и войной. 1918-1939.– М., 1992.– С. 152-172.
16. Севостьянов Г.Н. Москва, Вашингтон и итало-эфиопская война. По новым документам // ННИ.– 1999.– №3.– С. 162-180; №4.– С. 140-152.
17. Сиполс В.Я. Внешняя политика Советского Союза, 1933-1935. – М., 1974.- С. 5-116.
18. Сиполс В.Я. Дипломатическая борьба накануне Второй мировой войны. – М., 1979.-С 27-85.
19. Системная история международных отношений. События и документы. 1918-2000 / Отв. ред.А.Д.Богатуров.Т.1. События. 1918-1945.– М., 2000.– Гл. 10.
20. Ульдрикс, Тедди Дж. Политика безопасности СССР в 1930-е годы // Советская внешняя политика в ретроспективе. 1917-1991. Под ред. А.Чубарьяна, Г.Городецкого. – М., 1993. – С. 70-79.
21. Фест Й. Гитлер.Биография: Пер.с нем.: В.3 т.– Пермь, 1993.– Т.3.– Гл. 1, 3.
22. Чельшев И.А. Год кризиса: сентябрь 1938– сентябрь 1939 года // Советская внешняя политика, 1917-1945. Поиски новых подходов.– М., 1992.

Енциклопедії. Довідники

1. Світова історія: ХХ століття. Енциклопедичний словник / За ред. Ігора Підкови та Романа Шуста.– Львів, 2008.– С. 40-41, 171-172, 172-173, 552, 601-602, 674, 784, 785, 788.

Наочні матеріали

1. Карти: “Європа в 1924-1939 рр.”, “Італо-ефіопська війна (жовтень 1935 р.– травень 1936 р.)”, “Європа до 1 вересня 1939 р.”

Інтернет-ресурси

<https://sites.google.com/site/milana0110/Home/vsesvitna-istoria/lekcii/miznarodni-vidnosini-ta-kultura>
www.newhist.chnu.edu.ua
<http://bibliofond.ru/view.aspx?id=448038>
http://pidruchniki.ws/1056041243496/politologiya/zagostrennya_superechno_stey_mizhderzhavnih_vidnosinah_naperedodni_viyni

Тема10. Передвоєнна політична криза 1939 р.

1. Загострення політичного становища весною 1939 р.: ліквідація Чехословаччини (березень 1939 р.). Нові акти агресії. Польща у планах Гітлера. Німецько-італійський військово-політичний союз “Сталевий пакт”.
2. Зміна тактики англійського і французького урядів після анексії Чехословаччини - надання гарантії незалежності Польщі, Румунії, Греції і Туреччині. Англо-франко-радянські політичні переговори (квітень-серпень 1939 р.) і їх провал. Англо-німецькі секретні переговори літом 1939 р.
3. Переорієнтація СРСР на угоду з Німеччиною. Радянсько-німецький договір про ненапад від 23 серпня 1939 р. (Пакт “Ріббентроп – Молотов”) і секретний додатковий протокол. Міжнародно-політичні наслідки радянсько-німецьких угод. Міжнародно-правова оцінка договору.

Реферати

1. Захоплення Німеччиною Чехословаччини.
2. Радянський Союз і європейська криза.
3. Міжнародне значення і наслідки радянсько-німецьких угод.

Основна література і джерела

Опубліковані документи і матеріали

1. Год кризиса, 1938 – 1939. Документы и материалы в 2-х т. – Т. 1.29 сентября 1938 г. – 31 мая 1939 г. – М., 1990. Док. №245, 254,276, 362, 371. – М., 1990; Т.2: 2 июня 1939 г. – 4 сентября 1939 г. – М., 1990. – Док. 387, 467, 479, 489, 495, 499, 503, 523, 525, 556, 570, 572, 582, 583, 602, 603, 620.
2. Гнедин Е. Из истории отношений между СССР и фашистской Германией. Документы и современные комментарии. – Нью-Йорк, 1977. – С. 45.
3. Документы внешней политики СССР. Т. XXII. 1939 г.: В 2 кн. Кн. 1. – М., 1992. Док. №236, 269, 370, 378, 445, 453, 506.

4. Документы и материалы кануна Второй мировой войны, 1937 – 1939: / М-во иностр. дел СРСР / Редкол.: Бондаренко А.П. и др.– М., 1981. – Т. 2. Январь – Август 1939 г. – С. 24-46, 230-242, 257-258.
5. Документы международных отношений и внешней политики СССР (1917 – 1945) / Сост. И. А. Ахтамзян. – М., 1996.
6. Документальні матеріали зі всесвітньої історії: Практикум для студентів. – Ніжин, 2000. – С. 76-84.
7. На роковом пороге / Из архивных материалов 1939 года. Вступительная статья и примечания Л.А. Безыменского // Вопросы истории. – 1989. – №11. – С. 87-112.
8. Оглашению подлежит: СССР-Германия. 1939 – 1941: Документы и материалы / Сост. Ю. Фельштинский. – М., 1991. – 367 с.
9. СССР в борьбе за мир накануне Второй мировой войны (сентябрь 1938 г. – август 1939 г.). Документы и материалы. – М., 1971. – 671 с.
10. СССР-Германия: 1939: Документы и материалы о советско-германских отношениях с апреля по октябрь 1939 г. – М., 1991. – Т. 1.
11. Советско-германские документы 1939 – 1941 гг. из Архива ЦК КПСС // Новые документы по новейшей истории. – М., 1996. – С. 151-156.
12. Французские дипломатические документы о политических переговорах СССР, Франции и Великобритании в 1939 г. // ННИ. – 1989. - №6. – С. 93 – 116.
13. Хрестоматия по новейшей истории / Под ред. Б.Г. Гафурова: В 3 т. – М., 1960. – Т. 1. – С. 231 – 235.

Загальні роботи

1. Всемирная история: В 10 т. – М., 1962. – Т. 9. – С. 512 – 517.
2. Всемирная история: В 24 т. / А. М. Бадак, И. Е. Войнич, Н. М. Волчек и др. – Минск-Москва. – Т.22, 2000. – С. 194-197, 280, 343-350.
3. Вторая мировая война. Итоги и уроки. – М., 1985. – С. 13 – 29.
4. Дюрозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Пер. з фр. Є. Марічева, Л. Погорелової, В. Чайковського. – К., 1996. – С. 223 – 265, 307 – 364.
5. История внешней политики СССР 1917 – 1985: В 2 т./ Под. ред. А. А. Громько, Б. Н. Пономарева. – Т. 1. (1917 – 1945). – М., 1986. – С. 271 – 311, 318 – 388.
6. История международных отношений и внешней политики СССР, 1917 – 1987: В 3 т. – Т. 1. : 1917 – 1945 / Ред. т. И. А. Кирилин. – М., 1986. – С.165 – 228.
7. История Второй мировой войны, 1939 – 1945: В 12 т. – Т. 1. – М., 1973. – С. 164-196; Т. 2. – М., 1974. – С. 11-43, 44-63, 76-112, 113-156.

8. История дипломатии. / Под ред. А. А. Громыко и др.: В 5 т. – 2-е изд. – Т. 3. (1914 – 1939). – М., 1965. – С. 557 – 647, 722 – 742.
9. История международных отношений и внешней политики СССР: В 3 т. 1917 – 1967 / Под общ. ред. В. Г. Трухановского. – М., 1966. – Т. 1 (1917 – 1939). Ред. т. А.А. Ахтамзян. – М., 1967. – С. 392 – 424.
10. От Мюнхена до Токийского залива: Вигляд с Запада. – М., 1992.
11. 1939 год. Уроки истории. – М., 1990.
12. Ширер У. Взлет и падение Третьего Рейха: в 2-х тт.. – Т. 1-2. – М., 1991.
13. Эннио Ди Нольфо История международных отношений (1918 – 1999 гг.): Пер. с англ. / Под ред. М.М. Наринского. В 2 т. – Т.1. – М., 1999.

Підручники і навчальні посібники

1. История международных отношений: Учебное пособие / Колл. авт.: под ред. Г.В. Каменской, О.А. Колобова, Э.П. Соловьева. – М., 2007. – С. 337-367.
2. Клейменова Н. Е., Сидоров А. Ю. Версальско-Вашингтонская система международных отношений: Проблемы становления и развития: Курс лекций по истории международных отношений (1918 – 1939). – Ч.1.– М., 1995. – С. 266 – 294.
3. Міжнародні відносини 1918 – 1939 рр. / Мухіна Н. В. – Навч. посібник. – К., 1996.
4. Наринский М.М., Филитов А.М. Советская внешняя политика в период Второй мировой войны: Курс лекций по истории международных отношений (1939 – 1945 гг.) – М., 1999. – Гл. 1.
5. Цветков Г. М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917 – 1945 рр. – К., 1997. – С. 142 – 150.

Спеціальна література. Монографії. Статті

1. Безыменский Л. А. Августовское предложение Гитлера Лондону (1939)// Международная жизнь. – 1989. - №8. - С. 40 – 50.
2. Безыменский Л. А. Альтернативы 1939 года. Вокруг советско-германского пакта 1939 года //Архивы раскрывают тайны...: Междунар. вопр.: события и люди: Сборник / Сост. Н.В. Попов. - М., 1991. - С.76-99.
3. Безыменский Л.А. Великая Отечественная в... 1940 году?// Международная жизнь. - 1990. - №8. -С.103-116.
4. Безыменский Л.А. После пакта //Архивы раскрывают тайны...- М.,1991. -С.99-111.
5. Безыменский Л.А. Советско-германские договоры 1939 г. : новые документы и старые проблемы // ННИ. - 1998, - №3. – С. 3-26.

6. Безыменский Л.А. Секретные протоколы 1939 г. как проблема советской историографии // Россия и современный мир. - 1996. - №8. - С.129-150.
7. Беляева В.И. Мюнхен в истории: новые тенденции в британской буржуазной историографии // Советское славяноведение. - 1988. - №5. - С. 34-44.
8. Бережков В.М. Страницы дипломатической истории. - М., 1984.
9. Борисов Ю.В. Советско-французские отношения, 1924-1945. - М., 1964.
10. Война и политика, 1939 – 1941 / Отв. ред.. А.О. Чубарян. – М., 1999. – С. 7-20, 65-105.
11. Восточная Европа между Гитлером и Сталиным. 1939 – 1941 гг./ Отв. ред. В.К. Волков, Л.Я. Гибианский. – М., 1999. – Гл. 1, 2.
12. Демидов С.В. Международные отношения в Европе в 1919 – 1939 гг. – М., 2001. – Гл. 5, 6.
13. Исраэлян В.Л., Кутаков Л.Н. Дипломатия агрессоров. Германо-итало-японский фашистский блок: история его возникновения и краха. - М., 1967.
14. Картман Л.Е. Джозеф Чемберлен и сыновья. – М., 1990. - С.511.
15. К истории заключения советско-германского договора о ненападении 23 августа 1939 г. (документальный обзор) // Новая и новейшая история (ННИ). – 1989. - №6. – С. 3 – 21.
16. Кобляков И. К. Политический кризис в Европе 1939 года // Европа в международных отношениях. 1914 – 1939. – М., 1979. – С. 374-403.
17. Кутаков Л.Н. История советско-японских дипломатических отношений. - М., 1962.
18. Медведев Р.А. Дипломатические и военные просчеты Сталина в 1939 – 1941 гг. // ННИ. – 1989. - №4. – С. 140-164.
19. Монин М. Борьба СССР за коллективную безопасность в Европе и предотвращение Второй мировой войны // Вторая мировая война и современность. - М., 1972. - С.80-99.
20. Московские переговоры СССР, Англии и Франции 1939 года (Документальный обзор) // Международная жизнь. – 1969. - №10. - С.68-77.
21. Мюллерсон Р.А. Советско-германские договоренности 1939 г. в аспекте международного права // Советское государство и право. - 1989. - №9.
22. Овсяный И.Л. Тайна, в которой война рождалась. (Как империалисты подготовили и развязали Вторую мировую войну) (2-е изд., доп.). - М., 1975. – 384 с.

23. О политической и правовой оценке советско-германского договора о ненападении 1939 года. Доклад А.Н. Яковлева на II съезде народных депутатов СССР // Дипломатический вестник. – 1990. - №2.
24. Орлов А.С. СССР-Германия: август 1939-июнь 1941. - М., 1991
25. Остоян-Овсяный И.Д. На пороге войны. (Новое об англо-франко-советских военных переговорах в Москве в 1939 г.) //НИИ. - 1971. -№1. - С.52-61; №2. - С.38-53.
26. От Мюнхена до Токийского залива: Взгляд с Запада на трагические страницы истории Второй мировой войны / Сост. Е.Я. Трояновская. – М., 1992.
27. Парсаданова В.С. Польша, Германия и СССР между 23 августа и 28 сентября 1939 года // Вопросы истории. – 1997. - №7.
28. Политические переговоры СССР, Великобритании и Франции 1939 г. в свете французских дипломатических документов //НИИ. -1989. - №6. - С.89-93.
29. Панкратова М., Сиполс В. Почему не удалось предотвратить войну. Московские переговоры СССР, Англии и Франции 1939 года. Документальный обзор. - М., 1978.
30. Политический кризис 1939 г. и страны Центральной и Юго-Восточной Европы. // Советское славяноведение. - 1989. - №5. – С.3-34.
31. Ржешевский О.А. Европа 1939. была неизбежна война. - М.,
32. Риббентроп И. фон. Тайная дипломатия III-го рейха./ Пер. с нем. Г.Я. Рудого. – Смоленск.- М., 1999. - С. 45-60.
33. Розанов Г. Сталин-Гитлер. Документальный очерк советско-германских отношений 1939-1941. - М., 1991.
34. Сахаров А.Н. Война и советская дипломатия: 1939 – 1945 гг. // Вопросы истории. – 1995. - №7. – С. 26-45.
35. Севостьянов Г.Н. Европейский кризис и политика США 1938-1939. - М., 1992.
36. Севостьянов П.П. Перед великим испытанием: Внешняя политики СССР накануне Великой Отечественной войны. 1939 г. – июнь 1941 г. - М., 1981. – 367 с.
37. Семиряга М.И. Советский Союз и предвоенный политический кризис // Вопросы истории. – 1990. - №9. – С. 49-64.
38. Семиряга М.И. Сговор двух диктаторов // История и сталинизм /Сост. Меркалов А.Н.-М., 1991.-С.200-226.
39. Семиряга М.И. Тайны сталинской дипломатии 1939-1941. - М., 1992. - С.7-61.
40. Сиполс В.Я. Внешняя политика Советского Союза, 1936-1939 гг./ Отв. ред. А.Л. Нарочницкий - М., 1987.

41. Сиполс В.Я. Советский Союз в борьбе за мир и безопасность, 1938-1939. -М., 1974.
42. Сиполс В.Я. Дипломатическая борьба накануне Второй мировой войны. - 2-е изд., дораб. и доп.-М., 1989. – 335 с.
43. Сиполс В.Я Тайны дипломатические. Канун Великой Отечественной. 1939-1941. -М., 1997.
44. Случ С.З. Германо-советские отношения в 1918-1941 годах. Мотивы и последствия внешнеполитических решений // Славяноведение. – 1995. - №6. – С. 14-23; 1996. - №3. – С. 101-113.
45. Случ С.З. Сталин и Гитлер, 1933-1941: расчеты и просчет Кремля // Отечественная история. – 2005. - №1. – С. 98-119.
46. Трубайчук А.Ф. Пакт о ненападении: была ли альтернатива Второй мировой войне. – К., 1990. – 120 с.
47. Трубайчук А.Ф. Брудершафт двох диктаторів. – К., 1993. - С. 177-234.
48. 1939 год: Уроки истории. - М., 1990.
49. Фест И.К. Гитлер: Биография. Пер с нем. – Пермь, 1993.
50. Фляйшхауэр И. Пакт. Гитлер, Сталин и инициатива германской дипломатии 1938-1939. Пер. с нем. - М., 1991.
51. Фляйшхауэр И. Пакт Молотова-Риббентроппа: Германская версия // Международная жизнь. - 1991. - №7. – С. 126-138.
52. Христофоров В.С. Мюнхенское соглашение – пролог Второй мировой войны / (по архивным материалам ФСБ России) // ННИ. – 2009. - №1. – С. 21-47.
53. Чубарьян А.В. В предверии Второй мировой войны // Коммунист. - 1988. -№4.
54. Якушевский А.С. Радянсько-німецький договір 1939 р.// Український історичний журнал. – 1989. - №8. – С. 36-46; №9. - С.39-49.
55. Якушевский А.С. Советско-германский договор о ненападении: взгляд через годы // Страницы истории советского общества: Факты, проблемы, люди. – М., 1989. – С. 254-273.

Енциклопедії. Довідники

1. Світова історія: ХХ століття. Енциклопедичний словник / За ред.. Ігора Підкови та Романа Шуста. – Львів, 2008. – С. 683.

Наочні посібники

1. Карти: “Європа у 1924 – 1939 рр.”, “Європа до 1 вересня 1939 р.”

Інтернет-ресурси

<http://in1.com.ua/article/11347/>

<http://ukrefs.com.ua/page.2.161194-Pol-sha-v-usloviyah-predvoennogo-krizisa-i-nachala-vtoroiy-mirovoi-y-voyiny-v-marte-sentyabre-1930-goda.html>

<http://reff.net.ua/27605->

[Rol sovetsko germanskogo dogovora o nenapadenii v vozniknovenii predvoennogo politicheskogo krizisa.html](http://reff.net.ua/27605-Rol%20sovetsko%20germanskogo%20dogovora%20o%20nenapadenii%20v%20vozniknovenii%20predvoennogo%20politicheskogo%20krizisa.html)

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%B0%D0%BF%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B8%D0%BC%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D1%83%D0%93%D0%B5%D1%80%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B5%D0%B9%D0%B8%D0%A1%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%82%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%BC%D0%A1%D0%BE%D1%8E%D0%B7%D0%BE%D0%BC>

<http://ria.ru/politics/20090823/181846299.html>

Тема 11. Друга світова війна (1939-1945 рр.)

Заняття перше

1. Німецько-польська війна. “Дивна війна” на Західному фронті. Бойові дії на інших фронтах Другої світової війни (1 вересня 1939 – 22 червня 1941 рр.).
2. Політика і діяльність СРСР у початковий період Другої світової війни (1 вересня 1939 – 22 червня 1941 рр.).
3. Напад гітлерівської Німеччини на СРСР. Утворення та зміцнення антигітлерівської коаліції.
4. Проблеми другого фронту в міжсоюзницьких відносинах.
5. Тегеранська конференція керівників СРСР, США і Великої Британії та її рішення (28 листопада - 1 грудня 1943 рр.).

Реферати

1. Причини, характер і періодизація Другої світової війни.
2. Повітряний наступ люфтваффе на Велику Британію і його результати.
3. Зовнішньополітичний курс США на першому і другому етапах Другої світової війни.

Заняття друге

1. Кримська (Ялтинська) конференція керівників СРСР, США і Великої -Британії та її рішення (4-12 лютого 1945 р.)
2. Берлінська операція. Капітуляція Німеччини(8 травня 1945 р.)
3. Потсдамська (Берлінська) конференція керівників СРСР, США і Великої Британії та її рішення (17 липня - 2 серпня 1945 р.).
4. Розгром і капітуляція Японії. Підсумки Другої світової війни.

5. Основні проблеми Другої світової війни у вітчизняній і зарубіжній історіографії.

Реферати

1. СРСР і війна з Японією.
2. Американське атомне бомбардування японських міст: військова необхідність чи початок “холодної війни”?
3. Психолого-політичні портрети Й.Сталіна, Ф.-Д. Рузвельта, В.Черчилля.
4. Післявоєнне облаштування Європи: формування глобальної системи захисту миру та безпеки чи реалізація зовнішньополітичних планів учасників “дивної” коаліції?

Основна література і джерела

Опубліковані документи і матеріали

1. Документы внешней политики СССР. -Т.21. - М., 1977.; Т.22, кн. 1-2.- М., 1992; Т.23, кн.1-2.- М., 1998; Т. 24. – М., 2000.
2. Берлинская (Потсдамская) конференция руководителей трех союзных держав -СССР, США, Великобритании (17 июля - 2 августа 1945 г.). - Сборник документов. - М., 1980.
3. Война и дипломатия 1941 – 1942. Документы, комментарии. – М., 1997.
4. Новые документы внешней политики СССР. 22 июня 1941 г. - 1 мая 1942 г. Предисловие В.С.Лаврова // Новая и новейшая история (НИИ). - 1999. -№4.- С.92-125.
5. Переписка Председателя Совета Министров СССР с президентами США и премьер-министрами Великобритании во время Великой Отечественной войны 1941-1945 гг. 2-е изд. - М., 1976. -Т.1. Док №3, 4, 57, 65, 104, 107, 112, 165, 383, 384; Т.2. Док. №75, 90, 92.
6. Совершенно секретно! Только для командования. Стратегия фашистской Германии в войне против СССР. Документы и материалы. Сост.: В.И. Дашичев. Под ред. М.Г.Павленко. - М., 1967.
7. Советский Союз на международных конференциях периода Великой Отечественной войны 1941-1945 гг. Тегеранская конференция. Сб. документов. - М., 1978. -Т.2
8. Советский Союз на международных конференциях периода Великой Отечественной войны 1941-1945 гг. Крымская конференция. Сб. документов. -М., 1978. -Т.2.
9. Советско-английские отношения во время Великой Отечественной войны 1941-1945 гг. Документы и материалы. -М., 1983. -Т.1.
10. Тегеран - Ялта – Потсдам. Сб. документов. - Изд. 2-е, доп. - М., 1967.

11. Хрестоматия по новейшей истории / Под ред. Б.Г. Гафурова: В 3 т. - М., 1960. -Т.2. - С.66; 69; 71-72; 77-91; 92-95; 96-98; 101-107; 115; 117-118; 130-136; 137-138; 139-140.

Мемуари

1. Малоский И.М. Воспоминания советского дипломата 1925-1945 гг. -М., 1971.
2. Вторая мировая война в воспоминаниях: [Сборник/ Сост. Е.Я. Трояновская].- М., 1990.
3. Вторая мировая война в воспоминаниях У. Черчилля. - М., 1980.
4. Жуков Г.К. Воспоминания и размышления. - М., 1992.
5. Пятьдесят лет тому назад, за одиннадцать месяцев до победы: /Отрывки из мемуаров Эйзенхауэра, Черчилля и др. об открытии второго фронта/ //США. Экономика, политика, идеология. - 1994. - №6. -С.52-70.
6. Эйзенхауэр Д. Крестовый поход в Европу: Военные мемуары, - М., 1980.
7. Черчилль У. Вторая мировая война: /В 3 кн./ Сокр. пер. с англ. - М., 1991.

Загальні роботи

1. Боффа Д. История Советского Союза. Т.2. - М., 1990.
2. Всемирная история. В 24 т./ А.М.Бадак,И.Е. Войнич, Н.М.Волчек и др.- Т. 23. – Минск – Москва, 2006. – Т. 24.
3. Дюрозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Пер. з фр. Є.Марічева, Л. Погорелової, В. Чайковського. - К., 1996. -С.223-265, 307-364.
4. История международных отношений и внешней политики СССР : В 3 т.1917-1987. -Т.1: 1917-1945 / Ред. т. И.А. Кирилин. - М., 1986.
5. История внешней политики СССР 1917-1985 гг. В 2-х т. - М., 1986. - Т.1. - Гл. 13. История дипломатии. 2-е изд. - М., 1975. -Т.4.- Гл. 6; 8; 10, 13, 16.
6. Мировые войны XX века: В 4-х кн. – М., 2002.

Підручники. Навчальні посібники

1. Война и послевоенное развитие мирового сообщества 1939-1991. Учебное пособие. - М., 1992.
2. Всемирная история. Учебник для вузов / Под ред. Г.Б. Поляка, А.М. Марковой. -М. 1997. - С.369-377, 449-456.
3. История международных отношений: учебное пособие / Кол. авт.; под ред. Г.В. Каменской, О.А. Колобова, Э.П. Соловьева. – М., 2007. – С. 368-389.

4. Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917-1945 рр.: Навч. посібник. -К. 1997. – С. 151 – 164; 165-174; 175-183; 184-193; 194-205; 206-314.
5. История международных отношений и внешней политики СССР : В 3 т.1917-1967 гг. В 3-х т. Под общ. ред. чл.-кор. АН СССР В.Г. Трухановского. -Т.2. 1939-1945. Под общ. ред. В.Б. Ушакова. -М., 1967.

Спеціальна література. Монографії. Статті

1. Анатомия войны. – М., 1971.
2. Анфилов И.Х. Грозное лето 41-го года. -М., 1995.
3. Баграмян И. Х. Так начиналась война. - К.,1975.
4. Безыменский Л.А. Визит Молотова в Берлин в ноябре 1940 года в свете новых документов // ННИ. -1995. - №6.
5. Безыменский Л.А. Директива И.В.Сталина В.М. Молотову перед поездкой в Берлин в ноябре 1940 г. // ННИ. -1995. -№4.
6. Безыменский Л.А. Разгаданные загадки третьего рейха. 1933-1941: Кн. не только о прошлом. -М., 1981.
7. Белли В., Пензин К.В. Боевые действия на Атлантике в Средиземноморье. – М., 1967.
8. Бендик Р. Немецкий менталитет и прохождение двух мировых войн // Первая мировая война. Пролог XX века. – М., 1998.
9. Бережков В.М. Рождение коалиции. Антигитлеровская коалиция 1941-1943 гг. -М., 1975.
10. Бережков В.М. Страницы дипломатической истории. 4-е изд. - М., 1987.
11. Белецкий В.Н. Потсдам 1945 : история и современность. –М.,1990.
12. Борозняк А.И. «Так разрушается легенда о вермахте...». Современная немецкая историография ФРГ о преступлениях немецкой армии в войне против Советского Союза // Отечественная история. -1997. - №3.
13. Брицький П.П. Україна у Другій світовій війні (1939-1945 рр.). - Чернівці, 1995.
14. Бурдерон Р. Фашизм : идеология и практика. Пер. с фр. Е.Феерштейн. - М., 1983.
15. Буржуазная историография Второй мировой войны. -М., 1985.
16. Блосфельд Е.Г. К вопросу о характере Второй мировой войны: [К дискусу. по ст. М.И. Семиряги “К вопросу о политическом характере Второй мировой войны” в журнале “Новая и новейшая история”, 1988, №4] // ННИ. -1989.-№6.-С. 117-120.
17. Валюжевич А. Как “воевала” Америка против Германии в 1941 – 1945 гг. // Молодая гвардия. – 1995. - №7.

18. Васильева А.Ф. Был ли Советский Союз готов к войне ? // Вопросы истории. – 2005. - №1.
19. Великая Отечественная война. Военно-исторические очерки. Кн.4. Народ и война. - М., 1999.
20. Высоцкий В.М. Мероприятие “Терминал”. Потсдам. 1945 г. - М., 1975.
21. Волков Ф.Д. Тайное становится явным: Деятельность дипломатии и разведки западных держав в годы Второй мировой войны. - М., 1989.
22. Воронцов Г.Ф. Поражение англо-французского военного союза в первом периоде Второй мировой войны // Воронцов Г.Ф. Военные коалиции и коалиционные войны. - М., 1976.
23. Вторая мировая война : Актуальные проблемы. - М., 1995.
24. Вторая мировая война : Два взгляда. - М., 1995.
25. Вторая мировая война. Дискуссии, основные тенденции, результаты исследований: Пер.с нем. Предисл. В.Рана. / Под ред.В. Михалки – М., 1997.
26. Вторая мировая война: Итоги и уроки. - М., 1985.
27. Вторая мировая война. Краткая история. - М., 1985.
28. Гареев М.А. Маршал Жуков. Величие и успеваемость полководческого искусства. - М., 1996.
29. Гареев М.А. Неоднозначные страницы войны. Очерки о проблемных вопросах истории Великой Отечественной войны. - М., 1995.
30. Горьков Ю.А. Кремль. Ставка. Генштаб. -Тверь, 1995.
31. Горьков Ю.А. Уроки войны с Финляндией // ННИ. -1993. -№4.
32. Данилов В.Д. Готовил ли генеральный штаб Красной Армии упреждающий удар по Германии? - Готовил ли Сталин наступательную войну против Гитлера? Незапланированная дискуссия. Сборник материалов. – М., 1995.
33. Движение Сопротивления в Западной Европе, 1939-1945. - М., 1990.
34. Дейтон Л. Вторая мировая: ошибки, промахи, потери. - М., 2000. - 672с.
35. Дискуссия о характере Второй мировой войны // ННИ. -1989. -№3. -С.
36. Жилин П.А. Как фашистская Германия готовила нападение на Советский Союз. -М., 1966.
37. Завершение создания антигитлеровской коалиции. Вопрос об открытии второго фронта в 1942 году // История международных отношений и внешней политики СССР. В 3-хт. -Т.1 (1917-1945). - М., 1986. - с. 276-290.
38. Земсков И.М. Дипломатическая история второго фронта в Европе. - М., 1982.
39. Зимняя война 1939-1940. Политическая история. - М., 1998.

40. Израэлян В.Л. Антигитлеровская коалиция: Дипломатическое сотрудничество СССР, США и Англии в годы Второй мировой войны. -М., 1964.
41. Израэлян В.Л. Дипломатия в годы войны (1941 – 1945 гг.). – М., 1985.
42. История Великой Отечественной войны Советского Союза 1941-1945 гг. В 6 томах. - М., 1960.
43. История Второй мировой войны 1939-1945 гг. В 12 томах. Под ред. Д.Устинова. - М., 1973-1982.
44. История войны на Тихом океане. В 5-ти т. Т.1-5. - М., 1957-1958.
45. История и историки: Историография (1941-1945 гг.). - М., 1999.
46. Коваль В.С. Политика и стратегия США во Второй мировой войне. -К., 1987.
47. Кошкин А.А. Крах стратегии “спелой хурмы”. Военная политика Японии в отношении СССР, 1931-1945 гг. - М., 1989.
48. Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні. - Париж - Нью-Йорк -
49. Львів, 1993.
50. Критика основных концепций буржуазной историографии Второй мировой войны / Жилин П.А. и др. – М., 1983.
51. “Круглый стол”: Вторая мировая война - истоки и причины: Материалы обсуждения, пров. ред.. журн. “Вопросы истории” // Вопросы истории. - №6. – С. 3-32.
52. Кунин В.М. История второго фронта. - М., 1971.
53. Кунин В.М. О некоторых актуальных проблемах историографии Великой Отечественной войны // История и сталинизм / Сост. Меркалов А.Н. - М., 1991.-С. 298-349.
54. Кутаков Л.Н. История советско-японских дипломатических отношений. - М., 1962.
55. Миддел Гарт Б. Вторая мировая война. - М., 2003, Спб., 2003.
56. Макдональд И.Б. Тяжелое испытание. Американские вооруженные силы на европейском театре военных действий Второй мировой войны. – М., 1979.
57. Мальков В.М. Некоторые соображения о политическом характере Второй мировой войны // (ННИ). - 1988. -№6. -С. 100-104.
58. Мальков В.М. Проблема выбора: Рузвельт и советско-американские отношения в 1943-1945 гг. // ННИ. - 1987. - №1. - С.
59. Маркачев Д.П. Ассоциации историков Второй мировой войны // ННИ. - 1998. - №6. - С. 201-207.
60. Мосли Л. Утраченное время. Как начиналась Вторая мировая война. Сокр. пер. с англ. Е.Федотова. - М., 1972.

61. Молодяков В. Начало Второй мировой войны: геополитические аспекты // Отечественная история. -1997. - №5. – С. 128-137.
62. Неvejeин В.А. Синдром наступательной войны: советская пропаганда в преддверии “священных боев” 1939-1941 гг. - М., 1997.
63. Некрич А.М. Война, которую назвали "странной". -М., 1961.
64. Не миф: речь Сталина 19 августа 1939 года // Вопросы истории. – 2005. - №8.
65. Новые документы из архивов СВР и ФСБ России о подготовке Германией войны с СССР 1940-1941 гг. // ННИ. – 1997. - №4. -С94-104.
66. Носков В. Радяно-фінська війна 1939-1940 рр. // Український історичний журнал. – 1990. -№1; №2.
67. О прошлом во имя будущего: Вторая мировая война : причины, итоги, уроки / Редкол.: П.А.Жилин, П.Л.Севастьянов и др. - М., 1985.
68. Орлов А.С. Крушение “третьего рейха” // ННИ. – 2005. - №2.
69. От Мюнхена до Токийского залива: взгляд с Запада на трагические страницы истории Второй мировой войны: Перевод/ Сост. Е.Л. Трояновская. - М., 1992.
70. Поздеева Л. Англичане о победе в 1945 г. и роли в ней СССР // ННИ. - 1996. - №5. – С.40-53.
71. Потехин А.В. Дипломатия США в Восточной Европе 1945-1950 гг. - К., 1991.
72. Причины возникновения Второй мировой войны / Ред. кол.: Е.М.Жуков (отв.ред.) и др. - М., 1982.
73. Проэктор Д.М. О происхождении Первой и Второй мировых войн // Проэктор Д.М. Мировые войны и судьбы человечества. - М., 1986.
74. 50 лет спустя: Уроки войны и современность. – М., 1995.
75. Реутов Г.Н. Операция “морской лев”: провал или блеф Гитлера? // ННИ.- 1970. - №5. - С. 120-134.
76. Реутов Г.Н. Правда и вымысел о Второй мировой войне. Английская буржуазная историография о происхождении войны, внешней политики Англии и международных отношениях 1939-1945 гг. -М., 1970.
77. Ржешевский О.А. Война и история. 2-е , дополн. и перераб. изд. - М., 1984.
78. Ржешевский О.А. Война и дипломатия. Документы комментарии, 1941-1942. -М., 1997.
79. Ржешевский О.А. Вторая мировая война : мифы и реальность. -М.,
80. Ржешевский О.А. Операция “Оверлорд”, -М.,
81. Ржешевский О.А. Уроки Второй мировой войны. -М.,
82. Розанов Р.Л. Конец “третьего рейха”, - М., 1985.

83. Розанов Р.Л. Как была развязана Вторая мировая война. -М., 1989.
84. Розанов Р.Л. Уже не секретно. - М., 1991.
85. Садчиков Ю.И. Симпозиум “Основные проблемы истории Второй мировой войны и современность”. / Москва, окт. 1986/ //Вопросы истории. - 1987, -№1. -С 151-152.
86. Самсонов А.М. Вторая мировая война, 1939-1945. –М.,1990.
87. Самсонов А.М. Крах фашистской агрессии, 1939-1945. - 2-е изд. - М., 1980.
88. Севастьянов Г.Н. Дипломатическая история войны на Тихом океане. - М., 1969.
89. Секистов В.А. Война и политика. Политические цели войны и характер военных действий в Западной Европе и бассейне Средиземного моря. – М., 1989.
90. Симоненко Р. Сестри Великої Перемоги : Кримська (Ялтинська) й Берлінська (Постдамська) конференції та Україна // Політика і час. - 1995. -№5. -С.8-17.
91. Сиполс В.Я., Чемышев И.А. Крымская конференция. 1945 год. - М., 1984.
92. Соловьев Б.Г. О политическом характере Второй мировой войны // ННИ. - 1991. - №3. - С.93-99.
93. Союзники в войне. 1941-1945. - М., 1995.
94. Сталин. Рузвельт. Черчилль. Де Голль: Полит. портреты / Сост. предисл. и пер. В.Велесько. - Минск, 1991.
95. Сухов В.Н., Фролов М.И. Вторая мировая война. – Спб., 1997.
96. Типельскирх К. История Второй мировой войны 1939 – 1945 гг. – М., 2003.
97. 1939 год. Уроки истории. – М., 1990.
98. Филитов А.М. Мировые войны – роковые вехи нашего столетия. XX век: Многообразие, противоречивость, целосность. – М., 1996.
99. Френкель М.Ю. Трансафриканский маршрут поставок из США в СССР в 1941-1945 гг. // США: Экономика, политика, идеология. -1983. -№5. – С. 43-51.
100. Фуллер Дж. Вторая мировая война. – М., 1956.
101. Хастингс М. Операция “Оверлорд”. Как был открыт второй фронт. - М., 1989.
102. Цветков Г.Н. СССР и США: отношения влияющие на судьбы мира. -М., 1988.
103. Ширер М.А. Взлет и падение Третьего Рейха: в 2-х тт. – Т. 1-2. - М., 1991.

104. Штолер М.А. Второй фронт в стратегии и дипломатии союзников: август 1942 -октябрь 1943 г.: (Ст. из США/ Предисл. О.А. Ржешевского) // ННИ. – 1988. -№5. -С 58-76.
105. Юбершер Г. (ФРН). 22 июня 1941 г. в современной историографии ФРГ. К вопросу о “превентивной войне” // ННИ. – 1999. - №6. -С. 59-67.
106. Якобсен Г.А., Тейлор А. Вторая мировая война : два взгляда. – М., 1995.

Енциклопедії. Довідники

1. Большая советская энциклопедия: В 30-ти т. / Глав. ред. А.М. Прохоров. – 3-е изд. – М., 1969-78. – Т.5. – М., 1971. – С. 480-491.
2. Военно-энциклопедический словарь. – М., 1985.
3. Дипломатический словарь: В 3 т. – Т.1. М., 1971. – С. 348-354; Т. 2. – М., 1971. – С. 555-557; - Т. 3. – М., 1973. – С. 445-455.
4. Світова історія: ХХ століття. Енциклопедичний словник / За ред.. Ігора Підкови та Романа Шуста. – Львів, 2008. – С. 261-269.
5. Советская историческая Энциклопедия: В 16-ти т. / Гл. ред. Е.М. Жуков - Т.3. – М., 1963. – С. 846-882.

Наочні матеріали

1. Карта “Друга світова війна (1939-1945)”.

Інтернет- ресурси

- http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%80%D1%83%D0%B3%D0%B0%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0
- http://www.br.com.ua/referats/World_history/64941.htm
- <http://www.bizslovo.org/content/index.php/ua/istoriya-nikopolya/137-2009-10-21-09-48-42.html>
- <https://sites.google.com/site/milana0110/Home/vsesvitna-istoria/lekcii/druga-svitova-vijna>
- <http://skaz.com.ua/voennoe/676/index.html?page=2>
- <http://history-house.ru/vsesvitnja-istorija/16/134-druga-svitova-vijnaï>
- http://www.istpravda.com.ua/tags/tag_%D0%94%D1%80%D1%83%D0%B3%D0%B0+%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0+%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0/

Питання до модульної та екзаменаційної форми контролю знань студентів

Вступ

1. Основний зміст, проблематика, хронологічні межі курсу.
2. Періодизація новітньої історії країн Західної Європи і Америки.
3. Джерела та історіографія курсу.

Створення Версальсько-Вашингтонської системи

4. Співвідношення сил після закінчення Першої світової війни. Організація та відкриття конференції в Парижі.
5. Плани та наміри великих держав на Паризькій мирній конференції (18 січня 1919 – 21 січня 1920 рр.).
6. Німецьке питання на Паризькій конференції. Версальський мирний договір.
7. Сен-Жерменський, Нейїський, Тріанонський, Севрський мирні договори.
8. Ліга Націй. Система мандатів.
9. Лозаннський мирний договір (24 липня 1923 р.). Нова конвенція про режим Чорноморських проток.
10. Зміни у співвідношенні сил держав на Далекому Сході після Першої світової війни. Скликання США конференції у Вашингтоні.
11. Вашингтонська конференція. Трактат чотирьох держав.
12. Договір п'яти держав про “обмеження морських озброєнь”.
13. Китайське питання на Вашингтонській конференції. Договір дев'яти держав.
14. Протиріччя Версальсько-Вашингтонської системи.
15. Генуезька і Гаазька конференції. Раппальський договір (16 квітня 1922 р.).

Міжнародний соціалістичний рух

16. Соціал-реформізм, революційний центризм, більшовизм – три основні гілки марксизму.
17. Доктринальні установки соціал-реформізму, революційного центризму та більшовизму.
18. Причини і наслідки розколу в міжнародному робітничому русі.
19. Психологічно-політичні портрети Е. Бернштейна, К. Каутського, В.І. Леніна.
20. Створення III, Комуністичного Інтернаціоналу (2-6 березня 1919 р.).
21. Створення 2,5 Інтернаціоналу (Віденського) 22 лютого – 27 травня 1921 р.

22. Створення Робітничого соціалістичного інтернаціоналу (РСІ) 21 – 25 травня 1923 р.
23. Політичні відносини трьох Інтернаціоналів.
24. Г. Дімітров, Й. Сталін і Комінтерн.
25. Розпуск Комінтерну (1943 р.).

Німеччина у 1918 – 1939 рр.

26. Німецька революція 1918 – 1919 рр.
27. Історіографія Німецької революції 1918 – 1919 рр.
28. Веймарська конституція.
29. Загострення репараційної проблеми на початку 1920-х рр.
30. Франко-бельгійська окупація Руру в 1923 р. і її наслідки.
31. Економічний розвиток Німеччини в 1924 – 1929 рр.
32. Внутрішня і зовнішня політика уряду Г. Мюллера.
33. Економічна криза 1929 – 1933 рр. та її соціальні наслідки.
34. Політика кабінетів Брюнінга (березень 1930 – кінець травня 1932 рр.).
35. Парламентські вибори в Німеччині в 1930 – 1932 рр. Причини приходу нацистів до влади (30 січня 1933 р.).
36. Внутрішня політика гітлерівського уряду (1933 – 1939 рр.)
37. Агресивна зовнішня політика фашистської Німеччини (1933 – 1939 рр.).

Італія у 1918 – 1939 рр.

38. Вплив Першої світової війни на Італію. Криза буржуазно-парламентської системи.
39. “Червоне дволіття” 1919 – 1920 рр.
40. Зародження фашистського руху. Прихід фашистів до влади 30 жовтня 1922 р. Причини перемоги фашизму в Італії.
41. Формування тоталітарної фашистської диктатури. Внутрішня політика Муссоліні (1922 – 1926 рр.).
42. Фашистська корпоративна держава. Її соціально-економічна політика (1929 – 1939 рр.).
43. Зовнішня політика фашистської Італії.

Іспанія у 1918 – 1939 рр.

44. Вплив Першої світової війни на Іспанію. Особливості економічного і політичного ладу.
45. Революційне піднесення в Іспанії (1918 – 1920 рр.).
46. Контрнаступ військово-монархічної реакції в 1920 – 1922 рр. Встановлення диктатури Прімо де Рівера (13 вересня 1923 р.).
47. Внутрішня і зовнішня політика Прімо де Рівера (13 вересня 1923 – 28 січня 1930 рр.). Причини падіння диктатури.

48. Республіканський рух. Початок буржуазно-демократичної революції в Іспанії (14 квітня 1931 р.).
49. Перший етап буржуазно-демократичної революції в Іспанії (14 квітня 1931 – листопад 1933 рр.).
50. “Чорне дволіття” (листопад 1933 – лютий 1936 рр.) – другий етап буржуазно-демократичної революції в Іспанії.
51. Створення Народного фронту і його перемога на виборах у кортеси 16 лютого 1936 р. Внутрішня і зовнішня політика уряду Народного фронту (до початку заколоту проти республіки 18 липня 1936 р.).
52. Перший етап громадянської війни в Іспанії (18 липня 1936 – травень 1937 рр.).
53. Другий етап громадянської війни в Іспанії (травень 1937 – вересень 1938 рр.).
54. Третій етап громадянської війни в Іспанії (вересень 1938 – березень 1939 рр.). Поразка республіки.
55. Історіографія іспанської революції 1931 – 1939 рр.

Франція у 1918 – 1939 рр.

56. Економічні і політичні наслідки Першої світової війни для Франції.
57. Внутрішня і зовнішня політика уряду Клемансо (листопад 1917 – листопад 1919 рр.).
58. Парламентські вибори в листопаді 1919 р. Внутрішня і зовнішня політика урядів Національного блоку (січень 1920–травень 1924 рр.).
59. Парламентські вибори в травні 1924 р. Внутрішня і зовнішня політика “лівого блоку” (червень 1924 – липень 1926 рр.).
60. “Уряди Національного єднання”. Внутрішня і зовнішня політика (23 липня 1926 – 6 травня 1932 рр.).
61. Економічна криза у Франції та її особливості (1930 – 1935 рр.).
62. Парламентські вибори у травні 1932 р. Внутрішня і зовнішня політика “другого видання” “Лівого блоку” (липень 1932 – квітень – травень 1936 рр.).
63. Небезпека фашизму. Боротьба за Народний фронт (1934 – 1936 рр.).
64. Програма Народного фронту.
65. Перемога Народного фронту на парламентських виборах у квітні – травні 1936 р. Внутрішня політика урядів Народного фронту (1936 – 1938 рр.).
66. Зовнішня політика урядів Народного фронту (1936 – 1938 рр.).
67. Причини розпаду, значення діяльності Народного фронту.
68. Франція після розпаду Народного фронту, напередодні Другої світової війни.

69. Історіографія Народного фронту.

Велика Британія у 1918 – 1939 рр.

70. Підсумки Першої світової війни для Великої Британії.

71. Парламентські вибори в грудні 1918 р. Внутрішня і зовнішня політика коаліційного уряду Ллойд Джорджа (1919 – 1922 рр.).

72. Лейбористи. Тред-юніони. Страйкова боротьба в 1918 – 1921 рр. Створення Англійської комуністичної партії.

73. Парламентські вибори 15 листопада 1922 р. Консервативні уряди Бонар Лоу і Болдуїна.

74. Парламентські вибори 6 грудня 1923 р. Перший в історії Англії лейбористський уряд Рамсея Макдональда (23 січня – 4 листопада 1924 р.).

75. Підсумки парламентських виборів 29 жовтня 1924 р. Внутрішня і зовнішня політика консервативного уряду Болдуїна (листопад 1924 – травень 1928 рр.).

76. Загальний страйк 1926 р. в Англії.

77. Економічний розвиток Англії в 1924 – 1928 рр.

78. Поразка консерваторів на парламентських виборах 30 травня 1928 р. Другий лейбористський уряд (28 червня 1928 – 23 серпня 1931 рр.).

79. Економічна криза в Англії 1930 – 1933 рр. і її особливості.

80. “Національний” уряд Р. Макдональда. Внутрішня і зовнішня політика (24 серпня 1931 – червень 1935 рр.).

81. Перемога консерваторів на парламентських виборах у листопаді 1935 р. Уряд Болдуїна (червень 1935 – травень 1937 рр.).

82. “Національний” уряд Н. Чемберлена (травень 1937 – 10 травня 1940 рр.). Його внутрішня політика.

83. Зовнішня політика уряду Н. Чемберлена (травень 1937 – 1 вересня 1939 рр.).

84. Колоніальна політика Великої Британії в 1918 – 1939 рр.

85. Ірландське питання (1918 – 1939 рр.).

86. Історіографія історії Англії міжвоєнного періоду.

США у 1918 – 1939 рр.

87. Економічні і політичні наслідки Першої світової війни для США.

88. Зовнішня політика уряду В. Вільсона в 1918 – 1920 рр.

89. Робітничий і демократичний рух (1918 – 1920 рр.).

90. Прихід до влади республіканців. Внутрішня і зовнішня політика уряду У. Гардінга (1921 – 1923 рр.).

91. Виборча кампанія 1924 р. Обрання президентом республіканця К.

Куліджа.

92. Особливості економічного розвитку США в 1924 – 1929 рр.
93. Зовнішня політика США в 1924 – 1929 рр.
94. Економічна криза 1929 – 1933 рр.
95. Масові рухи в період економічної кризи 1929 – 1933 рр.
96. Президентські вибори 1928 р. Соціально-економічна політика Г. Гувера (1929 – 1932 рр.).
97. Зовнішня політика уряду Г. Гувера (1929 – 1932 рр.).
98. Президентські вибори 1932 р. Перші “сто днів” (9 березня – 16 червня 1933 р.) “нового курсу” Ф. Рузвельта.
99. Піднесення робітничого і демократичного руху (1933 – 1934 рр.).
100. “Зрушення вліво” в політиці “нового курсу” під впливом вимог трудящих (квітень 1935 – 1936 рр.).
101. Реформи “нового курсу” в умовах економічної кризи (1937 – 1938 рр.).
102. Відмова Ф. Рузвельта від реформ у 1939 р. Намагання зміцнити здійснені реформи “нового курсу” (1939 – 1941 рр.).
103. Неолібералізм – теоретична база “нового курсу” Ф. Рузвельта.
104. Зовнішня політика США в 1933 – 1939 рр.
105. Підсумки і наслідки “нового курсу” Ф. Рузвельта.
106. Історіографія “нового курсу” Ф. Рузвельта.

Країни Латинської Америки у 1918 – 1939 рр.

107. Соціально-економічний розвиток країн Латинської Америки після Першої світової війни (1918 – 1923 рр.). Сутність латиноамериканського реформізму.
108. Економічний і політичний розвиток латиноамериканських країн у період стабілізації (1924 – 1929 рр.).
109. Збройні антиолігархічні виступи у 20-х рр. в Бразилії та Нікарагуа.
110. Вплив світової економічної кризи 1929 – 1933 рр. на Латинську Америку.
111. Військовий переворот 1930 р. в Аргентині.
112. Революція 1930 р. у Бразилії.
113. Революційна криза 1931 – 1932 рр. у Чилі.
114. Посилення ролі держави в економіці латиноамериканських країн після світової економічної кризи 1929 – 1933 рр.
115. Демократична революція 1933 – 1935 рр. на Кубі та її наслідки.
116. Демократичні перетворення уряду Карденеса в Мексиці (1934 – 1940 рр.).
117. Бразилія у 1933 – 1939 рр.
118. Аргентина у 1933 – 1939 рр.

119. Чилі у 1933 – 1939 рр.

120. Країни Латинської Америки в роки Другої світової війни.

***Міжнародні відносини у період стабілізації європейського порядку
(1924 – 1929 рр.)***

121. “План Дауеса” (9 квітня 1924 р.).

122. Женевський протокол Ліги Націй від 2 жовтня 1924 р. про мирне вирішення міжнародних спорів (конфліктів).

123. “Смуга визнання СРСР” (1924 р.).

124. Локарнська конференція і її рішення (5 – 16 жовтня 1925 р.).

125. Міжнародні наслідки Локарнських угод.

126. СРСР і Локарнський процес.

127. Радянсько-німецький договір про ненапад і нейтралітет (24 квітня 1926 р.).

128. Політичний курс СРСР на укладення двосторонніх договорів про нейтралітет і ненапад (вересень 1924 – серпень 1927 рр.).

129. Радянсько-французькі відносини після Локарно (1925 – 1927 рр.).

130. Радянсько-англійські відносини після Локарно (1925 – травень 1927 рр.).

131. Проблеми роззброєння і контролю над озброєннями у другій половині 1920-х рр.

132. Пакт Бріана-Келлога (27 серпня 1928 р.).

133. “Протокол Літвінова” (9 лютого 1929 р.).

***Міжнародні відносини в період економічної кризи 1929 – 1933 рр. –
руйнування Версальсько-Вашингтонської системи***

134. “План Юнга”. Проект панєвропейського об’єднання.

135. Укладення СРСР договорів про ненапад з Францією (листопад 1932 р.) і сусідніми державами Європи.

136. Женевська конференція по скороченню і обмеженню озброєнь (2 лютого 1932 – 11 червня 1934 рр.).

137. Агресія Японії у Маньчжурії (18 вересня 1931 р.) і позиції західних держав.

138. Події у Маньчжурії і позиція СРСР.

139. Доповідь комісії Літтона. Вихід Японії із Ліги Націй (27 березня 1933 р.).

140. Установлення дипломатичних відносин між СРСР і США (16 листопада 1933 р.).

141. Проект Тихоокеанського пакта.

***Міжнародні відносини у Європі (1933 – 1935 рр.). Криза
Версальської системи***

142. Установлення нацистської диктатури у Німеччині.

- Зовнішньополітична програма націонал-соціалістів.
143. Конвенція про визначення агресії (липень 1933 р.).
 144. “Пакт чотирьох” (15 липня 1933 р.).
 145. Радянсько-італійський договір про дружбу, ненапад і нейтралітет (2 вересня 1933 р.).
 146. Німецько-польська декларація про незастосування сили (16 січня 1934 р.).
 147. Радянсько-французькі переговори про Східний пакт (Східне Локарно). Женевський протокол (5 грудня 1934 р.).
 148. Друга “смуга визнання” Радянської держави. Вступ СРСР у Лігу Націй (18 вересня 1934 р.).
 149. Перша спроба аншлюсу Австрії (липень 1934 р.).
 150. Франко-італійське зближення (1934 р.).
 151. Міжнародна конференція у Стресе (11 – 14 квітня 1935 р.).
 152. Радянсько-французький договір про взаємодопомогу (2 травня 1935 р.).
 153. Радянсько-чехословацький договір про взаємодопомогу (16 травня 1935 р.).

Міжнародні відносини в умовах наростання воєнної загрози у Європі (1935 – 1937 рр.)

154. Англо-німецька морська угода (18 червня 1935 р.).
 155. Австро-німецька угода (11 липня 1936 р.).
 156. Напад Італії на Ефіопію (3 жовтня 1935 р.). Позиція Ліги Націй.
 157. Рейнська криза. Ремілітаризація Рейнської зони (7 березня 1936 р.).
 158. Конференція у Монтрійо (22 червня – 21 липня 1936 р.). Прийняття нової конвенції про режим Чорноморських проток.
 159. Радянсько-французькі відносини в період правління Народного фронту в Франції (1936 – 1938 рр.).
 160. Політика невтручання у громадянську війну в Іспанії у 1936 р.
 161. Становлення блоку агресивних держав у 1936 – 1937 рр.
 162. Міжнародні наслідки і підсумки війни в Іспанії.
 163. Політика умиротворення нацистської Німеччини (1936 – 1937 рр.).
 164. Переговори Е. Галіфакса з Гітлером у Берхтесгадені 19 листопада 1937 р.
- XV. Міжнародні відносини у Європі в 1938 р.
165. Аншлюс Австрії (12 березня 1938 р.).
 166. Чехословацька криза (1938 р.).
 167. Мюнхенська конференція і її рішення (29 – 30 вересня 1938 рр.).
 168. Радянський Союз і чехословацька криза 1938 р.

169. Міжнародні наслідки Мюнхенської угоди. Крах Версальської системи.

Міжнародні відносини у Європі в умовах передвоєнної політичної кризи 1939 р.

170. Захоплення Німеччиною Чехословаччини (березень 1939 р.).

171. Нові акти агресії у Європі.

172. Претензії Німеччини до Польщі. “План Вайс”.

173. Перегляд Англією і Францією курсу на умиротворення. Англо-французька політика гарантій.

174. Початок англо-франко-радянських переговорів і ослаблення напруженості у німецько-радянських відносинах (весна 1939 р.).

175. Німецько-італійський союз. (“Стальний пакт”).

176. Англо-франко-радянські політичні переговори (15 червня – 2 серпня 1939 р.).

177. Таємні англо-німецькі переговори (червень – липень 1939 р.).

178. Ініціатива Німеччини про врегулювання відносин з СРСР (26 липня 1939 р.) і відповідь СРСР (11 серпня 1939 р.).

179. Англо-франко-радянські військові переговори (12 – 21 серпня 1939 р.).

180. Договір про ненапад між СРСР і Німеччиною та секретний додатковий протокол (23 серпня 1939 р.).

181. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордон (28 вересня 1939 р.).

182. Міжнародне значення і наслідки радянсько-німецьких договорів про ненапад і поділ сфер впливу в Європі від 23 серпня і 28 вересня 1939 р. і секретних матеріалів до них.

Друга світова війна (1939 – 1945 рр.)

183. Передумови, причини, характер та періодизація Другої світової війни.

184. Агресія Німеччини і СРСР проти Польщі – початок Другої світової війни.

185. Війна в Європі у вересні 1939 р. – квітні 1940 р.

186. Перехід Німеччини до активних дій на Західному фронті. Вступ Італії у війну.

187. Воєнні дії Німеччини та Італії проти Британської імперії влітку 1940 р. – влітку 1941 р.

188. Анексія Радянським Союзом держав Прибалтики, Бессарабії та Північної Буковини.

189. Утворення Берлінського (Троїстого) пакту і приєднання до нього Угорщини, Румунії та Словаччини.

190. Агресія Італії та Німеччини на Балканах.
191. Війна в Африці та басейні Середземного моря влітку 1940 р. – влітку 1941 р.
192. Боротьба за Близький Схід.
193. Ситуація на Далекому Сході.
194. Напад Німеччини на Радянський Союз. Оборонні бої Червоної армії в червні – грудні 1941 р.
195. Вступ у війну США. Бойові дії в Азії й на Тихому океані у грудні 1941 р. – 1942 р.
196. Створення Антигітлерівської коаліції.
197. Хід війни на радянсько-німецькому фронті у 1942 р.
198. Бойові операції на північно-африканському театрі війни (літо 1941 р. – початок жовтня 1942 р.).
199. Битва за Атлантику. Початок регулярних повітряних бомбардувань Німеччини.
200. Розгром і капітуляція німецько-італійських військ у Північній Африці (жовтень 1942 р. – травень 1943 р.).
201. Капітуляція Італії. Італійський фронт.
202. Боротьба за комунікації в Атлантиці. Повітряні бомбардування Німеччини.
203. Контрнаступ американо-англійських військ у Південно-Східній Азії та на Тихому океані.
204. Антигітлерівська коаліція в другій половині 1942 р. – першій половині 1944 р.
205. “Новий порядок” в Європі: політика Німеччини та Італії в окупованих країнах.
206. Антифашистський рух Опору і національно-визвольна боротьба.
207. Колабораціонізм.
208. Країни Центральної та Південно-Східної Європи в умовах німецько-італійської окупації.
209. Японська імперія та “східна сфера співпроцвітання”.
210. Перенесення воєнних дій у Центральну та Південно-Східну Європу.
211. Становище в країнах Центральної та Південно-Східної Європи влітку 1944 р. – влітку 1945 р.
212. Воєнно-політичні події на Західному фронті у другій половині 1944 р.
213. Кримська (Ялтинська) конференція 4 – 11 лютого 1945 р.
214. Воєнна поразка і капітуляція Німеччини. Кінець війни в Європі.
215. Потсдамська (Берлінська) конференція 17 липня–2 серпня 1945 р.

216. Тихоокеанський театр воєнних дій у червні 1944 р. – серпні 1945 р. Капітуляція Японії. Кінець війни.
217. Основні результати і найважливіші наслідки Другої світової війни.

Освіта, наука, культура в міжвоєнний період

218. Освіта у країнах Західної Європи і Америки.
219. Наукові досягнення у країнах Західної Європи і Америки.
220. Література у країнах Західної Європи і Америки.
221. Мистецтво у країнах Західної Європи і Америки.
222. Масова культура у країнах Західної Європи і Америки.

Орієнтовна тематика курсових робіт з новітньої історії

1. Міжнародні відносини на завершальному етапі Першої світової війни (1917 – 1918 рр.).
2. Мирне врегулювання у Європі (1919 – 1920 рр.).
3. Німецька криза 1923 р. Проблема стабілізації Версальської системи в 1920-х рр.
4. Виникнення вогнища воєнної небезпеки в центрі Європи. Експансія фашистських держав і політика умиротворення агресора (1933 – 1938 рр.)
5. Передвоєнна політична криза 1939 р. Початок Другої світової війни.
6. Міжнародні відносини у Латинській Америці (1918 – 1939 рр.).
7. Еволюція відносин США з державами Латинської Америки в 1920 – 1930-х рр.
8. Вашингтонська конференція і її рішення.
9. Вашингтонська система міжнародних відносин в АТР і її еволюція в 1920 – 1930-х рр.
10. Психолого-політичний портрет В.Вільсона.
11. Психолого-політичний портрет Д. Ллойд Джорджа.
12. Психолого-політичний портрет Ж.Клемансо.
13. Утворення Ліги Націй і її діяльність (1919 – 1939 рр.).
14. Міжнародний соціалістичний рух між двома світовими війнами.
15. Створення, діяльність і розпуск Комінтерну.
16. Психолого-політичні портрети Ф.Еберта, Г.Гаазе, Р.Люксембург.
17. Фашизм: загальні риси і особливості розвитку в 1930-і рр.
18. Еволюція фашистського режиму в Італії.
19. Німецька революція 1918-1919 рр.
20. Фашистський рух у Веймарській республіці. Прихід нацистів до влади в Німеччині.

21. Духовне життя німецького суспільства Третього райху. Церква і нацистський режим.
22. Націонал-соціалізм: ідейні витоки, ідеологічна доктрина і міфологія.
23. Зовнішня політика нацистської Німеччини (1933 – 1939 рр.).
24. Буржуазно-демократична революція в Іспанії (1931 – 1936 рр.).
25. Громадянська війна в Іспанії (1936 -1939 рр.).
26. Економічна криза 1929 – 1933 рр. і проблеми розвитку державно - монополістичного капіталізму (теоретичний аспект).
27. Народний фронт у Франції (1935-1938 рр.).
28. “Велика депресія” у США. Передумови переходу до політики державно- монополістичного регулювання.
29. Реформи “нового курсу” Ф.-Д.Рузвельта у США (1933-1938 рр).
30. Зовнішньополітичний курс Ф.-Д. Рузвельта (1933-1939 рр).
31. Причини, характер та періодизація Другої світової війни: історіографія проблеми.
32. Німецько-польська війна і радянське втручання. “Четвертий поділ” Польщі.
33. “Дивна війна”: мотиви та наслідки.
34. Політика і стратегія США у Другій світовій війні (7 грудня 1941 – 2 вересня 1945 рр.).
35. Велика Британія в роки Другої світової війни: воєнно-політична стратегія, наслідки.
36. Рух Опору в країнах Західної Європи під час Другої світової війни : політико-ідеологічні орієнтації.
37. Колабораціонізм в період Другої світової війни.
38. Антигітлерівська коаліція: проблема другого фронту у міжсоюзницьких відносинах.
39. Розгром гітлерівської Німеччини та імператорської Японії. Підсумки Другої світової війни.
40. Психолого-політичні портрети Й.Сталіна, Ф.-Д. Рузвельта, В.Черчилля.

Варіанти тестів до курсу

1. Виберіть твердження, яке найповніше розкриває наслідки Першої світової війни для країн-учасниць:
 - а) зміцнення міжнародного авторитету Німеччини;
 - б) загострення соціальних протиріч і хвиля революційних вибухів в Росії, Австро-Угорщині, Німеччині;
 - в) людські жертви (до 15 млн. осіб);

- г) посилення мілітаристських шовіністичних настроїв населення в країнах Європи.
2. Вкажіть положення, що декларувалося в “14 пунктах” В.Вільсона:
- а) довічне право метрополій на володіння колоніями;
 - б) встановлення дипломатичних відносин з Радянською Росією;
 - в) відмова від таємної дипломатії;
 - г) розгортання гонки морських озброєнь.
3. Визначте угоду, яка належить до Версальської системи:
- а) Рейнський гарантійний пакт;
 - б) Трактат п'яти держав по обмеженню морських озброєнь;
 - в) Сен-Жерменський договір;
 - г) Рапалльський договір.
4. Вкажіть умову Версальського мирного договору:
- а) передача Франції Ельзасу, Лотарингії та Саарського вугільного басейну;
 - б) право Німеччини на володіння наступальними видами зброї та їх нарощування;
 - в) приєднання Австрії до Німеччини;
 - г) збереження за Німеччиною колоніальних володінь в Африці та на Тихому океані.
5. Вкажіть країну, яка не ратифікувала Версальський мирний договір:
- а) Велика Британія;
 - б) Німеччина;
 - в) Франція;
 - г) США.
6. Вкажіть рішення Вашингтонської конференції 1921-1922 рр.:
- а) спільний захист країнами-учасницями їхніх територіальних прав на Тихому океані та Далекому Сході;
 - б) визнання права Радянської Росії на сферу впливу в далекосхідному тихоокеанському регіоні;
 - в) дозвіл на створення Німеччиною ВМФ;
 - г) захист економічних інтересів і прав Японії в Китаї.
7. Визначте проблему, яку породила Версальська система:
- а) посилення морського суперництва між Німеччиною і Великою Британією;
 - б) прагнення реваншу з боку переможених країн;
 - в) відмова США від претензії на світове панування;
 - г) гегемонія Росії в Європі та на Далекому Сході.
8. Вкажіть положення до якого звели західні країни “російське питання” на Генуезькій конференції 1922 р.:
- а) надання Російській Росії довгострокових кредитів;
 - б) визнання Радянською Росією всіх боргів царського та Тимчасового урядів, повернення або компенсація націоналізованої іноземної власності;
 - в) залучення Радянської Росії до Версальсько-Вашингтонської системи договорів;
 - г) компенсація Радянській Росії збитків від іноземної інтервенції.

9. Визначте умову Рапалльської угоди між Радянською Росією та Німеччиною:
- а) військовий союз двох країн для захисту від агресії;
 - б) розподіл сфер впливу в Китаї;
 - в) взаємне визнання колоніальних інтересів двох країн;
 - г) взаємна відмова від відшкодування їхніх воєнних витрат і збитків.
10. Визначте з положення, яке відображає співробітництво між Радянською Росією та Німеччиною в “дусі Рапалло”:
- а) введення спільної грошової одиниці;
 - б) взаємна підтримка у колоніальній експансії;
 - в) розвиток торгових зв'язків;
 - г) введення безвізового режиму.
11. Вкажіть, які країни окупували Рурську область в Німеччині у 1923 р.
- а) Росія та Велика Британія;
 - б) Велика Британія та Франція;
 - в) Польща та Франція;
 - г) Франція та Бельгія.
12. Вкажіть дію, що передбачалася планом Дауеса:
- а) звільнення Німеччини від сплати репарацій;
 - б) повернення Німеччині її колоніальних володінь в Африці та на Тихому океані;
 - в) надання Німеччині зовнішніх позик;
 - г) прийняття Німеччини до Ліги Націй.
13. Вкажіть положення Рейнського гарантійного пакту 1925 р.:
- а) надання Німеччині права судноплавства по Рейну;
 - б) ліквідація демілітаризованого статусу Рейнської зони;
 - в) недоторканість кордонів між Німеччиною, Чехословаччиною та Польщею;
 - г) недоторканість кордонів між Францією, Бельгією та Німеччиною.
14. Вкажіть, які країни виступали гарантами Рейнського пакту 1925 р.:
- а) Велика Британія та Італія;
 - б) Велика Британія та Франція;
 - в) Велика Британія та США;
 - г) Франція та Бельгія.
15. Вкажіть положення зовнішньополітичної програми гітлерівської Німеччини:
- а) створення європейської системи колективної безпеки;
 - б) об'єднання всіх німців в єдиній державі;
 - в) стимулювання ефективної діяльності Ліги Націй;
 - г) військово-політичний союз із США.
16. Вкажіть чинник, який сприяв формуванню агресивної осі “Берлін - Рим -Токіо”:
- а) спільне незадоволення Німеччини та Італії умовами Версальського договору;
 - б) політика “доброго сусіда” щодо країн Латинської Америки з боку США;
 - в) зближення СРСР і Німеччини;

- г) активна миротворча діяльність Ліги Націй.
17. Оберіть дату підписання “Антикомінтернівського пакту” між Німеччиною та Японією:
- а) 29 вересня 1938 року; б) 23 серпня 1939 року;
 - в) 7 березня 1936 року; г) 25 листопада 1936 року.
18. Вкажіть дії Ліги Націй за час її існування:
- а) вжила низку дієвих заходів для приборкання агресорів;
 - б) не мала засобів впливу на розвиток міжнародних відносин і займала примиренську позицію щодо подій, які відбувалися;
 - в) була ініціатором створення європейської системи колективної безпеки;
 - г) сприяла перетворенню Далекого Сходу і басейну Тихого океану на зону безпеки.
19. Вкажіть одну із причин політики “умиротворення” агресорів:
- а) намагання Великої Британії і Франції уникнути війни з Німеччиною, до якої вони не були готові;
 - б) загроза країнам Заходу з боку СРСР;
 - в) радянсько-німецьке дипломатичне зближення;
 - г) підтримка Німеччини з боку США.
20. Розкрийте зміст політики “умиротворення” агресорів:
- а) втручання США в європейські справи;
 - б) система угод, які б стримували Німеччину від агресивних дій в Європі;
 - в) перерозподіл колоніальних володінь на користь Німеччини;
 - г) поступки гітлерівській Німеччині і уникання дій, які дали б їй привід розпочати війну.
21. Вкажіть дату здійснення “Аншлюсу” Австрії Німеччиною:
- а) березень 1938 р.; б) березень 1939 р.;
 - в) березень 1936 р.; г) серпень 1939 р.
22. Вкажіть дату підписання Мюнхенської угоди між Великою Британією, Францією, Німеччиною та Італією:
- а) листопада 1937 року; б) 29 вересня 1938 року;
 - в) 25 листопада 1936 року; г) 15 березня 1939 року.
23. Вкажіть положення Мюнхенської угоди:
- а) надання Чехословаччині військової допомоги для боротьби з агресором;
 - б) евакуація Чехословаччини з території Судетської області;
 - в) гарантії непорушності кордонів Чехословаччини;
 - г) надання кредиту уряду Чехословаччини для індустріалізації Судетської області.
24. Вкажіть наслідок підписання Мюнхенської угоди 1938 р.:
- а) зміцнення миру в Європі і світі;
 - б) втручання США у європейські справи;
 - в) окупація Чехословаччини німецькими військами;
 - г) зміцнення міжнародних позицій Чехословаччини.

25. Вкажіть, яке питання обговорювали сторони під час англо-франко-радянських переговорів 1939 р. в Москві:
- а) участь США у європейському конфлікті;
 - б) проект трьохсторонньої політичної угоди про взаємодопомогу проти агресії;
 - в) приборкання агресії Італії проти Ефіопії;
 - г) розмежування сфер колоніальних інтересів.
26. Вкажіть дату підписання Радянсько-німецького договору:
- а) 29 вересня 1938 року; б) 19 серпня 1939 року;
 - в) 31 березня 1939 року; г) 23 серпня 1939 року.
27. Вкажіть, яка подія поклала початок Листопадової революції в Німеччині:
- а) Комп'єнське перемир'я;
 - б) збройне повстання в Берліні;
 - в) Перший загально-німецький з'їзд Рад;
 - г) повстання моряків у Кілі.
28. Вкажіть командувача військами союзників на Західному фронті в 1944 р.:
- а) Д. Ейзенхауер; б) Г. Александер;
 - в) Б. Монтгомері; г) О. Бредлі.
29. Вкажіть, де відбувався останній німецький наступ на Західному фронті:
- а) під Парижем; б) у Нормандії;
 - в) в Арденнах; г) під Берліном.

Відповіді на тести

- 1) б; 2) в; 3) в; 4) а; 5) г; 6) а; 7) б; 8) б; 9) г; 10) в; 11) г; 12) в; 13) г; 14) а; 15) б; 16) а; 17) г; 18) б; 19) а; 20) г; 21) а; 22) б; 23) б; 24) в; 25) б; 26) г; 27) г; 28) а; 29) в.

Рекомендовані підручники, навчальні посібники з курсу

1. Газін В.П. Новітня історія країн Європи та Америки: 1918-1945 / В.П. Газін, О.А. Копилов. – Кам'янець-Подільський, 1997.
2. Горохов В.Н. История международных отношений. 1918 - 1939: курс лекций / В.Н. Горохов. – М., 2004.
3. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945): навч. посібник / О.П. Іваницька. – К., 2001.
4. История народного хозяйства капиталистических стран (до Второй мировой войны) / под. ред. А.Н. Марковой. – М., 1991.
5. История новейшего времени стран Европы и Америки: 1918-1945 / под. ред. Е.Ф. Язькова. – М., 1989.

6. История новейшего времени стран Европы и Америки: 1918-1945 / под. ред. проф. Е.Ф. Язькова. – М., 2004.
7. Коріненко П.С. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945 рр.). – 2-е вид., випр. і доп. / П.С. Коріненко. – Тернопіль, 2003.
8. Козлітін В.Д. Друга світова війна 1939-1945 рр. / В.Д. Козлітін. – Харків, 2001.
9. Манькин А.С. Новая и новейшая история стран Западной Европы и Америки / А.С. Манькин. – М., 2004.
10. Мицик Л.М. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-2007): навч. посіб. / Л.М. Мицик, Ю.В. Кузьменко. – К., 2008.
11. Мировое политическое развитие: век XX. – М., 1995.
12. Никифоров А.Р. Всемирная история XX века: Очерки. – 2-е изд., испр. и доп. / А.Р. Никифоров, Д.В. Омельчук, С.В. Юрченко. – Севастополь, 1998.
13. Новейшая история зарубежных стран Европы и Америки: 1917-1945 / под. ред. В.К. Фураева. – М., 1989.
14. Новейшая история стран Европы и Америки, XX век: В 2-х ч. / под. ред. А.М. Родригеса, М.В. Пономарева. – Ч.1. 1900-1945. – М., 2003.
15. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки: посіб. для студ. істор. і гуман. фак. унів. / З.А. Баран, Г.М. Кипаренко, С.П. Мовчан, М.М. Швагуляк; за ред. М.М. Швагуляка. – Львів, 2005.
16. Постоловський Р. Світ на зламі епох: історія кінця XIX – середини XX ст.: навч. посіб. / Р. Постоловський, С. Троян, В. Федорак. – К., 2000.
17. Сидоров А.Ю. История международных отношений. 1918 - 1939 гг.: учебник / А.Ю. Сидоров, Н.Е. Клейменова. – М., 2006.
18. Сич О.І. Історія країн Західної Європи в міжвоєнний період (1918-1945 рр.) / О.І. Сич. – Чернівці, 2002.
19. Сич О.І. Історія країн західного суспільства в міжвоєнний період (1919- 1939 рр.) / О.І. Сич. – Чернівці, 2008.
20. Строганов А.И. Новейшая история стран Латинской Америки: учеб. пособие / А.И. Строганов. – М., 1995.
21. Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917 – 1945 рр.: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / Г.М. Цветков. – К., 1997.
22. Язьков Е.Ф. История стран Европы и Америки в новейшее время: 1918-1945: курс лекций. – 2-е изд. / Е.Ф. Язьков. – М., 2000.

Навчально-методичне видання

Пендзей І. В.

Новітня історія країн Західної Європи і Америки (1918 – 1945 рр.): організація навчального процесу відповідно до вимог Болонської системи навчання

Івано-Франківськ, 2013. – 80 с.

В авторській редакції

Комп'ютерний набір: Германович Ю. П.

Формат 60x84/8. Папір офсетний. Друк різнограф.

Гарнітура “TimesNewRoman”/

Наклад 100 примірників